

अन्य देशमा पनि टिकटक प्रतिबन्ध

काठमाडौँ - नेपाल सरकारले सामाजिक सद्भाव विगान्न भूमिका खेलेको भन्दै गत २७ कात्तिकमा बसेको मन्त्रिपरिषद् बैठकबाट टिकटक प्रयोगमा प्रतिबन्ध लगाएको थियो । अहिले सरकारको सो निर्णयको पक्ष र विपक्षमा प्रशस्त बहस चलिरहेको छ। यस्तै सरकारले अन्य सामाजिक सञ्जालले कम्युनिटी गाइडलाइन विरुद्धका सामग्री हटाउने गरे पनि टिकटकले रियलटाइमका सामग्री हटाउन नसकेको बरु लाइभ भिडियोहरु रेकर्ड गरी अन्य सामाजिक सञ्जालमासमेत शेयर गर्ने गरेकाले टिकटकको नियमन सम्भव नभई प्रयोगमा नै रोक लगाउनु परेको प्रष्ट गरेको छ। जस अनुसार राष्ट्रिय सुरक्षामा प्रतिकूल पार्ने सक्ने केही प्रतिनिधिमूलक घटनाहरुको विवरण अनुसार केही समयअघि सुनसरीको धरानमा गोरु काटेर सामूहिक भोज गरेको भिडियो टिकटकमा पोष्ट भएपछि, सामाजिक सद्भाव खल्बलिने घटना भई निषेधाज्ञा लगाउनु परेको थियो।

त्यस्तै नेपालगञ्जमा मुस्लिम समुदायको भावनामा ठेस पुगे

गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षताप्रति प्रहार भएकोमा आदिवासीहरुको आपत्ति

काठमाडौँ - यता केही दिनदेखि धर्मनिरपेक्षता, गणतन्त्र, संघीयता, समानुपातिक समावेशिता विरुद्ध कदम चालिएको भन्दै नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ सहित १४ वटा आदिवासीजन्य संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरुले गएको मंगलबार संघीय राजधानी काठमाडौँमा संयुक्त पत्रकार सम्मेलन गरी आपत्ति जनाएका हुन् । संयुक्त पत्रकार

सामग्री सहितका भिडियो पोष्ट भएपछि सामाजिक सद्भाव खल्बलिन गई निषेधाज्ञासम्म लगाइएको थियो। पछिल्लो समय टिकटक भिडियोका नाममा अश्लील भिडियो सार्वजनिक तथा अनैतिक क्रियाकलापका लागि मोलमोलाई हुनका साथै लाइभमा अश्लील गतिविधि, जवातास खेलाउने, गैरकानुनी विज्ञापन प्रसारणलगायतका गतिविधि बढिरहेको छ। यस्तै टिकटक लाइभ स्ट्रिमिङ गरी उपहार प्राप्त गर्न अनैतिक, अमर्यादित र असामाजिक गतिविधि बढ्दै गएको स्पष्ट छ भने,

विभिन्न स्थान र विभिन्न मितिमा टिकटक भिडियो बनाउने क्रममा लडेर मृत्यु भएको स्थिति छ। केहीको पासो लगाएर टिकटक भिडियो बनाउने क्रममा भ्रुण्डाेर मृत्युसमेत भएको अवस्था छ। भाइरल हुने नाममा परीक्षार्थीले परीक्षा कोठाभित्रको भिडियो समेत टिकटकबाट सार्वजनिक गरेको छ। यी र यस्ता घटनाबाट अनैतिक र असामाजिक क्रियालाप वृद्धि हुँदै गएकोले नेपालमा पनि टिकटकलाई प्रतिबन्ध लगाइएको हो।

नेपालमा जस्तै विश्वका २७

संयुक्त संघर्ष समितिले विरोध प्रदर्शन गर्ने

काठमाडौँ - आन्दोलनरत पहिचान पक्षधरले उदयपुरको घुर्मीमा 'कोशी' प्रदेशको नाम खारेजी र पहिचानको आधारमा नाम राख्न माग गर्दै विरोध प्रदर्शन गर्ने भएका छन् । विगत लामो समयदेखि दबावमूलक आन्दोलन गर्दै आएको प्रदेश नं.१ पुनः नामाङ्कन संयुक्त संघर्ष समितिले आगामी १४ मंसिर विहीवारको दिन घुर्मी बजारमा विरोध प्रदर्शन सहितको कार्यक्रम गर्ने भएको हो । संयुक्त संघर्ष समितिका अनुसार

पश्चिममा उदयपुरको घुर्मी बजार देखि पूर्वमा चिवा

भञ्ज्याङसम्म पहिचान जागरण अभियान सञ्चालन गरिने बताइएको छ । सो विरोध कार्यक्रममा प्रदेश १ पुनः नामाङ्कन अभियान समितिका अध्यक्ष डकेन्द्र सिं थेगिम, किरात राई यायोक्खाका अध्यक्ष जीवन हाताचो राई, किरात याक्थुङ अध्यक्ष प्रेम यत्तेन लगायत अन्य आदिवासी जनजाति सामाजिक संस्था र राजनितिक दलका नेता, प्रतिनिधिहरु वक्ताका रुपमा सहभागी हुने संयुक्त संघर्ष समितिले जनाएको छ ।

संघर्ष समितिले मंसिर

बाँकी अन्तिम पातोमा

गोरखा बारे वार्ता निष्कर्षविहीन, बेलायती प्रमलाई ज्ञापन-पत्र

लामाहाङ बाग्तवा
काठमाडौँ - ब्रिटिस सेनाका गोरखाहरु माथि वर्षौं यतादेखि पेन्सन लगायत अन्य पक्षमा भइरहेको असमानतासँगै भेदभाव हटाउन हालै बेलायत-नेपाल सरकार सहित गोरखा प्रतिनिधि विच भएको वार्ता बिना निष्कर्ष सकिए लगत्तै बेलायतको विभिन्न काउन्सिलमा निर्वाचित कन्जरभेटिभ पार्टीका नेपाली मूलका काउन्सिलरहरुले अस्ति सात मंसिरमा बेलायती

शंखधर दिवस मनाइयो

काठमाडौँ - भक्तपुरको मध्यपुर थिमि नगरपालिकाले बुधवार विशेष कार्यक्रम गरी शंखधर दिवस मनाएको छ । अर्थमन्त्री डा प्रकाशशरण महतको प्रमुख आतिथ्यतामा दिवस मनाएको हो । दिवसपछि शंखधर साख्वा चोकमा

बाँकी अन्तिम पातोमा

हाम्रा ग्राहक, पाठक, शुभेच्छुक लगायतका महानुभावहरु आफ्नो गाउँ-घर, समुदाय, समाज, जिल्ला, प्रदेशका साथै राष्ट्रमै हुने गरेका कुनै पनि किसिमको आपराधिक अनि भ्रष्टाचारजन्य गतिविधि आर्थिक अनियमितता ढिलासुस्ती, कालाबजारी, महँगी जस्ता विकृतिको समूल अन्त्यका लागि यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक सदैव सहयोगको अपेक्षा गर्दछ । यसैगरी आफ्नो व्यापार, व्यवसाय प्रवर्द्धनार्थ विज्ञापन दिई लाभ उठाउनुहोस् ।
- व्यवस्थापक

लैङ्गिक हिंसा विरूद्ध आदेश जारी

काठमाडौँ - प्रहरी महानिरीक्षक बसन्त बहादुर कुँवरले लैगिक हिंसाजन्य कसूर सम्बोधनलाई शून्य सहनशीलताका साथ उच्च प्राथमिकतामा राखी पीडित तथा हिंसा प्रभावितको सेवामा कटिबद्ध रहनुपर्ने प्रष्ट पारेका छन् ।

नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयमा शुक्रबार आयोजित 'लैगिक हिंसाको वर्तमान अवस्था, चुनौती र आगामी कार्यदिशा' विषयक एक दिवसीय गोष्ठीलाई सम्बोधन गर्दै प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरले 'प्रहरी कर्मचारी संलग्न लैगिक हिंसा विरूद्ध शून्य सहनशीलता र यसको प्रभावकारी कारवाही सम्बन्धी कार्य-आदेश,

२०८०' मा हस्ताक्षर गरी शुभारम्भ समेत गरेका छन् ।

सम्बोधनका क्रममा प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरले लैगिक हिंसाबाट पीडित तथा प्रभावित महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरूमा न्यायको पहुँचको सुनिश्चितता, पीडितको उद्धार, पुनर्सथापनाका साथै लैगिक हिंसा न्यूनिकरण गर्ने लक्ष्यका साथ ईलाकास्तरसम्म महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रहरू स्थापना भई सेवा प्रवाह हुँदै आइरहेको बताए । प्रविधिको विकास र आधुनिक समाजमा देखा परेका लैगिक हिंसाका स्वरूप तथा

बाँकी अन्तिम पातोमा

कात्तिक नाचको मुख्य अंश नृसिंह अवतार गाथा देखाइयो

ेकाठमाडौँ - कार्तिक नाच शुरु भएको ८औँ दिन नृसिंह अवतारको गाथा शनिवार प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रह्लादको उद्धार गर्न विष्णुले नरसिंहको अवतार लिई हिरण्यकश्यपको वध गरे सँगै पाटनको मङ्गलबजारको कात्तिक डबलीमा प्रदर्शन गरिने कात्तिक नाचको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण अंश नरसिंह अवतार सकिएको छ ।

बाँकी छैटौँ पातोमा

इन्टरपोलको महासभामा प्रहरी महानिरीक्षक

काठमाडौँ- प्रहरी महानिरीक्षक बसन्तबहादुर कुँवर इन्टरपोलको ९१औँ महासभामा सहभागी हुन आज अष्ट्रिया प्रस्थान गरेका छन्। इन्टरपोल महासंघालयको आयोजनामा अष्ट्रियाको भियनामा यही मङ्सिर १२ देखि १५ गतेसम्म सञ्चालन हुने उक्त महासभामा सहभागी हुन प्रहरी महानिरीक्षक कुँवर आज बिहान त्यसतर्फ प्रस्थान गरेका हुन् । राष्ट्रिय केन्द्रीय ब्यूरो (एससीबी) नेपालका प्रमुखसमेत रहेका प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरसँग महासभामा

सहभागी हुन इन्टरपोल शाखाका प्रमुख प्रहरी उपरीक्षक अनुपमशम्शेर जबरा र प्रहरी वरिष्ठ नायब निरीक्षक पुरुषोत्तम नेपालीसमेत त्यसतर्फ प्रस्थान गरेका छन्। इन्टरपोलको १०० औँ वार्षिकोत्सव मनाउने क्रममा सगरमाथाको सफल आरोहण गरी नेपालको राष्ट्रिय भण्डा, इन्टरपोलको भण्डा र नेपाल प्रहरीको भण्डा फहराउन सफल प्रहरी वरिष्ठ नायब निरीक्षक पुरुषोत्तम नेपाली इन्टरपोलको विशेष आह्वानमा महासभामा सहभागी भएका हुन् ।

बाँकी छैटौँ पातोमा

धर्मस्थलीकामा क्षमता अभिवृद्धि तालिम

काठमाडौँको तारकेश्वर नगरपालिकास्थित धर्मस्थलीमा क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन भइरहेको छ ।

स्थानिय महिला तथा युवाहरुको क्षमता विकास गराएर दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने उद्देश्यले तालिम कार्यक्रमको आयोजना गरिएको धमाथू नेवा: ख्वालि पुच:ले दावी गरेको छ । सञ्चारकर्मी केके मानन्धरको उद्घोषण तालिममा सहजिकरण गरिरहेका छन् । तालिम कार्यक्रमलाई उद्घाटन गर्ने क्रममा समाजसेवी श्रीकृष्ण मानन्धरले स्थानिय महिला तथा युवाहरुको सीप, क्षमता र दक्षता अभिवृद्धि गराउनुपर्नेमा

जोड दिए ।

'लक्षित वर्ग पहिचान गरी सञ्चालन भइरहेको तालिमले ठोस उपलब्धि हुने विश्वास लिएको छ । संस्था सञ्चालनको विधि तथा सिलसिला मिलाएर बोल्ने शैली सिक्ेर युवाहरु स्थानिय भाषा, कला र संस्कृति संरक्षण तथा प्रवर्द्धनमा सांगठनिक रूपमा लाग्ने विश्वास लिएको छ ।' मानन्धरको भनाइ थियो ।

मूर्त र अमूर्त सम्पदालाई परिस्कृत गरी पर्यटनसँग जोडेर स्थानियवासीको आयश्राजनको माध्यम बनाउनको लागि तालिम कार्यक्रमले टेवा दिने उहाँको

बाँकी छैटौँ पातोमा

बृहत् किरात एकता, आजको आवश्यकता

सुरेज चाठिलङ
यतिबेला पूर्व तात्तिएको छ। पूर्व निर्णायक आन्दोलन गर्ने तयारीमा छ। राज्यले अलमल्याइ रहे हजारौं वर्ष लडिरहने प्रण पूर्वले गरिसकेको छ। जसको विषय हो प्रदेश नामकरण ।

नेपाल आफैँमा गठबन्धन हो । समाजको बनोट अनुसार राज्य व्यवस्था हुनुपर्छ भन्ने धारणा सहित पहिलो संविधानसभाले खाका कोरेको जस्तो राज्य संरचना दोस्रो संविधानसभाले गर्न सकेन । फलस्वरुप पाँच विकास क्षेत्रको ठाउँमा सात प्रदेशको निर्माण भयो। जुन आफैँमा अवैज्ञानिक हुँदा हुँदै नामकरणको सबालमा पनि जबरजस्त सांस्कृतिक, ऐतिहासिक पहिचानहरुलाई मेटाउने काम

भयो । पाँच हजार वर्षदेखि जीवित सभ्यता किरात सभ्यता हो । जुन यो भूगोल र देशकै गर्वको विषय हुनु पर्ने हो । तर राज्यले यसमा गर्व गर्न सकेन । यसलाई राज्यले अपनत्व ग्रहण गर्न सकेन । फलत: १ नम्बर प्रदेशलाई कुनै एक नस्त्यीय नाम दिइयो । राज्य सत्ताको बलमा सभ्यता नामेटा हन्छ भन्ने विश्वको **मत-मतान्तर**

यो पछिल्लो उदाहरण हो । किरात के हो ? के होइन ? संघीयता, नामकरण, विश्व अभ्यास अहिलेको विषय यहाँ होइन । यहाँ

क- सांस्कृतिक आधार ; सांस्कृतिक रुपले ठूलो समुदायमा आफूलाई किरात भन्छन्, ठान्छन् । पूर्वका राई, लिम्बू, याक्खा, सुनुवार मात्र होइन थामी, जिरेल, सुरेल, हायुले पनि आफू किराती ठान्छन् । त्यस्तै तराईका दनुवार, राजवंशी, धिमाल, मेचे, कोचेले पनि आफूलाई किराती नै ठान्दछन् । यति मात्र होइन, इतिहासकारहरुका अनुसार उपत्यकाका ज्यापूहरु पनि किराती हुन्। मगर र गुरुङ समुदायमा पनि त्यसको अंश छ ।

यसर्थ, सांस्कृतिक रुपले आफूलाई किरात ठान्नेहरुको सांस्कृतिक एकता आजको आवश्यकता हो र वृहत किरात एकताको पहिलो

बाँकी दोस्रो पातोमा

मन्त्रीदेखि ट्राफिकसम्म बिक्दा कार्यान्वयन भएन कानून

अनुसा थापा

आहिले बाटोमा धुवाको मुस्तो फुयाँकेर २५ वर्ष पुगेको टयाक्सी, २७ वर्ष पुगेको माइक्रोबस र ३१ वर्ष पुगेको ग्याँस टेम्पो र सफा टेम्पो गुडिहेको छ। थोत्रा, कवाडी र आयु कटिंसकेको गाडी ट्राफिक प्रहरीकै अगाडिबाट निर्वाध रुपमा हुँडिँकिरहेको छ। तर, ट्राफिक प्रहरी अन्धो भएको छ। कानुन लत्याएर आयु कटेका सवारी साधन मज्जाले गुड्दासमेत ट्राफिकले कारवाही गर्दैन। न ब्युक्को र रुट परिमिट चेक गर्छैन न चालकको लाइसेन्स। मसिंर १ गतेदेखि ट्राफिकलाई ज्याकेट दिएको छ। यद्यपि, ट्राफिक जहाँ घाम लागेको छ, त्यही घाम तापेर बस्छन्। जाडो भएर होँकि अल्छी लागेर त्यो त उनीहरुलाई नै थाहा होला। सडकमा ड्युटीमा खटिएका ट्राफिकलाई सोध्दा उनीहरु नियुगियवारे जानकारी नभएको बताउँछन्। यस्ता ट्राफिक त सडकमा छन् अनि कानुन कार्यान्वयन कसरी हुन्छ ?

यता, यातायात व्यवसायी 'माल खुवाएका' ले २० वर्षे गाडी चल्न पाएको बताउँछन् । उनीहरूले यो कुरा खुलेआम बताउँदै आएका छन् । २०७१ भदौ ११ गतेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले दत्ता भएकाे मितिले २० वर्ष कटेका सवारी साधन हटाउने निर्णय गर्यो । २०७१ फागुन १८ गते त्यो राजपत्रमा प्रकाशित भयो । २०७२ चैत १ गतेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले २०७३ फागुन १७ गतेभित्र साविकको वागमती अञ्चलबाट २० वर्ष कटेका सवारी साधन हटाउने निर्णय गर्यो । २०७४ चैत १ गतेबाट मुलुकभरबाट २० वर्ष कटेका सवारी साधन हटाउने निर्णय गर्यो । २०७७ माघमा केन्द्रको भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयले २० वर्ष पुगेका सवारी साधन सिधै पत्रु गर्ने निर्णय गरेको थियो । आयु पुगेका सवारी साधनको लगत कट्टा गरिने मन्त्रालयको निर्णय छ । वागमती प्रदेश सरकारको श्रम, रोजगार तथा यातायात मन्त्रालयले गत जेठ ७ गते २० वर्षे गाडीलाई लिएर एउटा सूचना जारी गर्यो । जसमा २० वर्ष पुगेका सवारी साधन ३५ दिनभित्र पत्रु गरिसक्नुपर्ने उल्लेख छ । साउनको पहिलो हप्ता काभ्रेमा सातै प्रदेशको मुख्यमन्त्री, यातायातमन्त्री, यातायात व्यवस्था विभागको महानिर्देशक वसेर ११ बुँदे निर्णय गर्यो । जसमा २० वर्षे गाडीको लगत कट्टा गर्ने, दत्ता खारेज गर्ने, यातायात क्षेत्रमा भएको सिण्डिकेट हटाउनेलगायतका विषय उल्लेख छ । सरकारले २० वर्ष कटेका सवारीको रुट परिमट, ब्युबुक नवीकरण गर्न छोडिसकेको छ ।

त्यस्ता सवारीको प्रवृण र नामसारी हुँदैन् । प्रष्ट भाषामा भन्ने हो भने ती सवारीबाट सरकारले कर लिन छोडेको छ । बीमा कम्पनीहरूले पनि २० वर्ष कटेका सवारीको बीमा गर्न छोडिसकेको छ । दर्ता भएको मितिले २० वर्ष पुगिसकेपछि ती सवारी सडकमा निस्काल्न पनि पाइदैन् । तर, कानुन कसले कार्यान्वयन गर्ने ? सरकार टुलुटुलु रमिता हेरेर बसेको छ ।

बृहत.....

आधार सांस्कृतिक आधार हो ।

सांस्कृतिक रूपले किरात ठान्ने यो राज्यले
र नजिक छौं भन्नेहरु एकठाउँमा सुरेल, थामे
आउन बित्तिकै यो एउटा शक्तिमा नम्बर प्रदेश
रूपान्तरण हुन्छ, लुकाउने कुरा केही अर्थ इतिहास
छैन । सबैको समस्या साभा नै छ । छिन्न-भिन्न

ख- ऐतिहासिक आवश्यकता ; खेल हो ।
इतिहासमा सभ्यताहरु कसरी किरात सभ्य
नष्ट गरिन्छ भन्ने तथ्य बारबार वचाउन
राज्यशक्तिको दुरुपयोगद्वारा किरात
सभ्यता माथिको प्रहार हेरे पुग्छ ।
अहिले किरात सभ्यता मृत्युशैयामा
छटपटाइरहेको छ । यस सृश्रुतालाई
नष्ट गर्न विभिन्न चरणमा विभिन्न
तरिकाहरु अपनाइयो । पछिल्लो
अढाई सय वर्षको समय इतिहास
मात्र हेर्ने हो भने पनि धरि भौगोलिक
रूपमा बल्लो किरात, माफ् किरात,
पल्लो किरात भनि मनोवैज्ञानिक
रूपमा विभाजन गरियो । धरि
मन्दिर थाप्दै पण्डितहरुलाई मौजा
दिइयो, धरि किरात भित्रै सधैंको
लाति फरकपन देखाउन फरक-
फरक सम्झौता गरियो त पछिल्लो
समयमा राजनीतिक पार्टीहरुले पनि
फरक-फरक जातीय मोर्चाहरु गठन
गरेर राजनीतिक विभाजन गरे ।

पह्रै प्रमुख पोषणराज पोखरेलले 'एक्सन' नालंदा कानुन नै निरीह बनेको अवस्था छ । यसले ठूलै आर्थिक चलखेल भएको संकेत गरेको छ । ट्राफिकहरुले चेकिङका कममा २० वर्षे गाडी भेटेपनि पाँच सय रुपैयाँको चिट काटेर छोडिभेटिन्छन् । ती सवारी त ट्राफिकले यातायात व्यवस्था कार्यालय वा यातायात व्यवस्था विभागमा बक्ताउनुपर्ने हो ।

तर, ट्राफिक त्यसो गर्दिनन् । ट्याक्सी चालकहरु भन्छन्, 'ट्राफिक कारवाहीमा पर्यो भने रुट परमिट र लाइसेन्स दिनुपर्छ ।' ब्युबुक दिनुहुँदैन ।' यो रणनीति अजगुन ट्याक्सी चालकहरु जोगिदिन आएका छन् । ब्युबुकमा दर्ता मिति उल्लेख भएको हुनाले उनिहरु दिदि दिँदैनन् । ट्राफिकहरु गैरजिम्मेवार हुँदा प्रचुरको निर्णय कार्यान्वयन त भन् । यद्यपि, सडकका बढ्यो, ट्राफिक जाम बढ्यो, धर्दटना बढ्यो ।

तर, राज्यको दुकुटीमा राजस्व आएन । यसअघिको टाफिक प्रमुख मीरा चौधरीले २० वर्ष कटेका सवारी साधनलाई समालत थुन गरिसकेको थिइन । जसका कारण यातायात व्यवसायीले उनलाई पन्छाइहाले । उनी सुरुवा भएपछि आएका टाफिक प्रमुख पोखरेल देखेर पनि अनदेखा गरिरहेका छन् । उनी चासो नलेखाइकन चुपचाप बसेका छन् । टाफिकहरु काम त गर्दैनन्, बरु यातायात व्यवसायीसँग लेनदेनचाँहि गर्छन् ।

लामो समयदेखि कालो र हरियो प्लेटको ट्याक्सी, फो-स्टक टेम्पो र ढुवानी गाडीको दर्ता बन्द छ। चार दशकदेखि नै सिण्डिकेट हटाउन सरकारले मतलब गरेको छैन। जसले गर्दा यातायात कार्यालयहरूमा खुलमखुला ट्याक्सीको स्क्रयाब गरेको नम्बर प्लेट लाखौंमा विक्री भइरहेको छ। २०३० देखि २०८० सालसम्म अझपुन्यदा पनि यातायात क्षेत्रमा नयाँ व्यवसायी भित्रिएका छैनन्।

एउटै व्यवसायीले व्यवसाय गरिरहेको छन । पुराना गाडीको स्क्र्याब गरेको नम्बरमा नयाँ गाडी ल्याउने अनि आफू मात्र कमाउने । यसले त सार्वजनिक यातायातको सँस्था नै बढेन । एउटै व्यक्तिले ५० वर्ष व्यवसायी गरिसकें । अहिले पुनः ती पुराना ट्याक्सी र टेम्पोको स्क्र्याब गरेको नम्बर प्लेटमा विद्युतीय ट्याक्सी दर्ता गरिरहेका छन् । सरकारले विद्युतीय ट्याक्सीको आयु ३० वर्ष तोकेको छ ।

एउटै व्यवसायीले ८० वर्ष व्यवसाय गर्ने भए ।
अहिले काठमाडौँ उपत्यकाको सन्तुष्य कारोड
बराबर पुग्न थालिसकेको छ । रोजच प्रसङ्ग त
छ, भने ट्याक्सीको संख्या ९ हजार मात्र छ ।
यो त 'हात्तीको मुखमा जिरा' भैं भयो । यात्रुले
चाहिँएको बेलामा ट्याक्सी पाउँदैन । ट्याक्सी
पाइहाले पनि चर्को भाडा तिर्नुपर्ने बाध्यता छ ।
चर्को भाडा तिरेर पनि राम्रो सेवासुविधा पाएका
छैनन् ।

सरकारले नयाँ ट्याक्सी र फो-स्टक टेम्पोको दर्ता खोलिदिने हो भने नम्बर प्लेट सितैमा आउँछ । मुलुकमै केही गरेर खान्छु भन्नेहरुले पनि पाए । यात्राले खाँचो परेको बेलामा ट्याक्सी

किरातीहरूको पनि छ । आन्तरिक रूपमा देशभित्र आफूलाई सगौरव किराती हौ भन्नेहरू फरकफरक प्रशासनिक भूगोलमा बसोबास गर्छन् । तसर्थ, उनीहरू जनसांख्यिक रूपमा छिन्न-भिन्न छन् । काठमाडौँ उपत्यकाको ज्यापूहरू किराती हुन् । मगर, गुरुङ समुदायमा पनि किरातीको अंश छ भनेर भन्दै गर्दा ललितपुर, मकवानपुर क्षेत्रमा देवास राईहरूको बसोबास भेटिँदै गर्दा किरातीहरूको फैलावट देशभित्र ठुलो छ र देश बाहिर पनि भारत, म्यानमार, भुटान, बंगलादेशसम्म मात्र नजर लगाउने हो भने पनि किरातीहरूको फैलावट धेरै छ । यसर्थ जनसांख्यिक बनोटले पनि बहुत् किरात एकताको माग गर्दछ ।

घ- राजनीतिक आवश्यकता ;
पूर्वी नेपालमा चलि रहेको
आन्दोलन पूर्ण रुपले राजनीतिक
आन्दोलन हो । जसले जेसुकै रंगले
छेपेन खोजे पनि सारा प्राणी जगत्
खाना र अस्तित्वको लागि संघर्ष
गर्छ र पूर्वको आन्दोलन अस्तित्वको
लडाई हो । त्यो जातिको भने
पनि, सभ्यताको भने पनि, संस्कृति
वा भूगोल, इतिहास जे भने पनि
अस्तित्व रक्षार्थको संघर्ष हो ।

पाउँछन् । राज्यलाई राजश्व आउँछ । १० रुपैयाँ किलोमिटरमा टेम्पो चलाउँछु भन्दा पनि सरकारले फो-स्टक टेम्पोको नयाँ दाता खोल्दैन । २० रुपैयाँ किलोमिटरमा ट्याक्सी चलाउँछु भन्नेहरुले पनि पाएका छैनन् ।

यातायात व्यवसायीहरूले बाटो कच्चाभा लिएर राज्य र यात्रु दुवैलाई लुटिरहेका छन् । यातायात क्षेत्रमा व्यापक लुटको धन्दा मौलाएको छ तर सरकार रमिते भएर दुलुटलु हेउँछ । आम नागरिकले यातायात व्यवसायीलाई दादगिरी र ठगीधन्दाको विरोधमा बोलेपनि सरकार सुन्दैन । मन्त्री, सचिवबलगायत सबै त पैसामा विकेका छन् । २०१९ सालदेखि यातायात व्यवसायीहरूले तिर्नुपर्ने ३२ वटा विषयमा राजश्व बढेको छैन । यात्रुसँग लिनुपर्ने भाडाचोर्चाह वर्षमै चारचोटि बढ्दैछन् । सरकार कतिस्वमा लाचार छ भन्ने कुराको पुष्ट्यार्ह हो यो । बाटो सरकारको हो । तर, फाइदा त यातायात व्यवसायीले मात्र उठाएका छन् । यातायात व्यवसायीले गाडी हाल्ने धनीसँग बाटोबापत दुई लाख रुपैयाँदेखि १५ लाख रुपैयाँसम्म असुल्छन् । जनताले तिरको करबाटै बनाएको बाटो यातायात व्यवसायीलाई कमाउने माध्यम बनेको छ ।

मुष्यमन्त्री होस् या यातायातमन्त्री सबैले 'फुट'
मात्र बोल्न जानेका छन् । बागमती प्रदेशमा
मुष्यमन्त्री शालिकराम जम्कटेलले १० दिनभित्र
ट्याक्सीको नयाँ दस्तो खोल्ने प्रक्रिया अघि बढाउने
भने । तर, अहिलेसम्म कुनै प्रक्रिया अघि बढेको
छ । त्यहाँबाट पनि भुक्काइयो मात्रै । मन्त्री,
सचिवदेखि लिएर ट्राफिकसमेत पैसामा बिकेपछि
देशमा राजश्व कहाँबाट आउँछ ? वैतिथि कसरी
होउँछ ? जनताले कसरी सेवासुविधा पाउँछन् ?
रोजगारी कहाँबाट सिर्जना हुन्छ ?

सरकारका निकायहरु नै किनबेच हुने देशमा जनताले सेवासुविधा पाउँदैनन् भनेर नसाञ्चा पनि हुन्छ । जनताले त पैसा तिरेर गाडी चढेका छन् । तर, रूद्विभर पनि सेवासुविधा पाउँदैनन् । पर्दाभित्र बसेर यातायात व्यवसायी ठग्न, त्यही ठाउँको पैसाका सरकारका मन्त्रीदेखि लिएर कर्मचारीहरु पालिएका छन् । सरकारले एकदेखि पर्चा किलोमिटरसम्म २० रुपैयाँ भाडा तोकेको छ ।

तर, एक किलोमिटरमै २५ रुपैयाँ लिइन्छ । एक सय रुपैयाँको वाटोमा टयाक्सी चालकले पाँच सय असुन्छन् । यातायात प्रालिहरुले दैनिक एउटा गाडीबाट हजारदेखि १५ सय लेवी उठाइरहेका छन् । यात्रु ठगेको पैसा होइन् त्यो ? नेपाल यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघ र सार्वजनिक यातायात केन्द्रीय महासंघले एउटा प्रालिबाट मासिक पाँचदेखि १० हजार उठाइरहेका छन् । यही पैसा त मन्त्रीदेखि कर्मचारीले खाएका हुन् । राजनीतिक दलले लिइरहेको चन्दा पनि यात्रु ठगेको पैसा हो । मर्कामा सधैं यात्रु, कमाउने मन्त्री, कर्मचारी, राजनीतिक दल र यातायात व्यवसायी ! अनुसा थापा भक्तपुर

यो गोरखा राज्य हालको नेपाल स्थापना भएदेखि पूर्वमा विद्रोह नै विद्रोह छ । यसको पनि कारणहरू छन् । नेपाल हाल बहुजातीय भए पनि विगत यस्तो थिएन । काठमाडौँ पूर्वको अवस्था बेगल थियो । उपत्यका वंशको ३२ पुस्ता राज्य गर्ने किरात वंशको मुख्य थलो पूर्वी नेपाल नै हो ।

त्यसको सामाजिक, सांस्कृतिक, राजनीतिक, आर्थिक जरा अत्यन्तै बलियो छ। जसलाई सयौं वर्षको बरबर अनेकन हमला पछि पनि पूर्वी नेपाल त्यो जरा उखेल्न दिन चाहँदैन। पूर्वी नेपाल माथिको पछिल्लो आक्रमण भनेको प्रदेश नाम नामकरण हो। जसरी कपटपूर्ण ढंगले सात प्रदेश बनाइयो, त्यसरी नै प्रदेशको न्वारान पनि एकल नस्लीय वर्चस्वशालीहरुले छापामार शैलीमा गरे। यो सामान्य विषय होइन।

यसर्थ, यसको प्रतिरोधको आवश्यकता रह्यो । यसको प्रतिरोध वैज्ञानिक ढंगले र राजनीतिक हिसाबले गर्न जरुरी छ ।

-સાલ્યા અનલાઇન ।

अर्थतन्त्र

उद्योग विभागद्वारा “इको प्यानल”
शब्द प्रयोग नगर्न अन्तरिम आदेश

काठमाडौँ - उद्योग विभागले इको प्यानल नेपाल प्रा.लि.लाई इको प्यानल शब्द प्रयोग नगर्न नगराउन अन्तरकालीन आदेश जारी गरेको छ । गोर्खा इको प्यानल र इको प्यानल नाममा प्रिफाइड प्यानल उत्पादन गर्दै आइरहेको इन्टरनेशनल ग्रीन डेभलपर्स प्रा.लि.ले दिएको उजुरीको आधारमा उद्योग विभागले इको प्यानल नेपाल प्रा.लि.का नाममा गत कार्तिक २० गते सो आदेश दिएको हो ।

विभागमा महानिर्देशक बाबुराम गौतमद्वारा जारी आदेशमा भनिएको छ, 'पेटेण्ट, डिजाईन, तथा ट्रेडमार्क ऐन, २०२२ को दफा १८ को उपदफा (२) र दफा १८ को उपदफा (१) प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश विपरीत भएको साथै विपक्षीको सो कार्यबाट उपभोक्ता भुक्तिकन अवस्था रहने तथा उजुरीकर्ताको ट्रेडमार्कको ख्यातिमा असर पर्न जाने देखिएकोले विपक्षीको लिखित जवाफ परेपछि पुनः विचार हुने नै हुँदा हाललाई इको प्यानल शब्द प्रयोग नगर्नु नगराउनु भनी मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १५६ बमोजिम विपक्षीका नाममा अन्तरकालिन आदेश जारी हुने ठहर्छ ।'

ग्रीन डेभलपर्सले विपक्षी इको प्यानल नेपाल प्रा.लि.ले इको प्यानल नामक ट्रेडमार्कको दुरुपयोग गरी आफ्नो उत्पादनसँग मिल्दोजुल्दो हुने गरी प्र.प.सं.०४९२९६ बाट दर्ता भएको इपिएन स्याण्डविच इको प्यानल दर्ता बदर गर्न र उजुरीको अन्तिम किनारा नलागेसम्म इपिएन स्याण्डविच इको प्यानल तथा लोगो विपक्षीले आफ्नो बन्दव्यापारमा उपयोग नगर्नु नगराउन अन्तरकालिन आदेश समेत जारी गरी पाउन माग गर्दै उजुरी दिएको थियो ।

उजुरीकर्ता ग्रीन डेभलपर्सका तर्फबाट अधिवक्ता राजकुमार सुवाल, अधिवक्ता नारायण चौलागाईं र अधिवक्ता आस्था पौडेलले बहश गर्नभएको थियो ।

ग्रीन डेभलपमेन्टले २०७७ चैत्र २५ गते प्रमाणपत्र नं. ०५०८०० बाट वर्ग १९ अन्तर्गत इको प्यानल, प्रमाणपत्र नं. ०५१३१३ बाट वर्ग ३५ अन्तर्गत इको प्यानल र प्रमाणपत्र नं. ०५२३१२ बाट वर्ग ३५ अन्तर्गत गोर्खा इको प्यानल नामक ट्रेडमार्क दर्ता भएको आदेशमा उल्लेख छ।

यसैगरी विभागबाट २०७९ साउन ११ गते उजुरीकर्ता ग्रीन डेभलपर्सका नाममा दर्ता भएको ट्रेडमार्कसँग मिल्दोजुल्दो हुने गरी इको प्यानल नामक ट्रेडमार्क प्रयोग गरी कुनै पनि विज्ञापनिक कार्य/प्रचारप्रसार समेत नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीका नाममा अन्तरकालिन आदेश भएको र उक्त आदेश सदर हुने गरी २०७९ पुस २१ गते उच्च अदालत पाटनबाट समेत आदेश भएको देखिएको आदेशमा उल्लेख छ ।

आदेशमा 'विपक्षीको नाममा अन्तरकालीन आदेश जारी भएको अवस्थामा विपक्षीले दुषित मनसाय राखी उजुरीकर्ताको ट्रेडमार्क प्रयोग गरी प्र.प.सं. ०५९३१६ बाट एपिएन स्याण्डविच इको प्यानल दर्ता गरी प्रयोग गरी २०७९ साउन ११ गतेको अन्तरकालीन आदेश समेतको परिपालना नगरी उस्तै सेवा सुविधा प्रदान गर्दै आएको देखिएको' उल्लेख छ ।

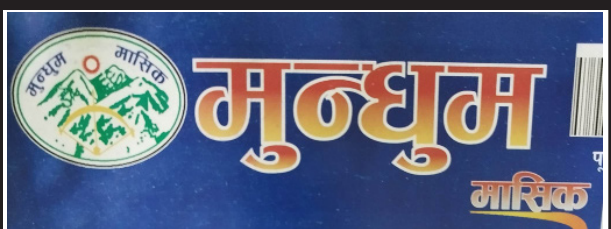
बचतकर्ता ठगिएको भन्दै
सहकारीको दर्ता बन्द

काठमाडौँ - सरकारले सर्वसाधारण ठग्रीएका धेरै घटना भएको भन्दै सहकारी दर्तामा रोक लगाएको छ । भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले सहकारी संस्थाको दर्ता, कार्यक्षेत्र विस्तार तथा सेवा केन्द्रको स्वीकृतिमा रोक लगाएको हो ।

मन्त्रालयले एक सूचना जारी गर्दै महानगरपालिका उपमहानगरपालिका र नगरपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाई वचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने गरी संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट कुनै पनि प्रकृतिको सहकारी संस्थाको दर्ता, कार्यक्षेत्र विस्तार तथा सेवा केन्द्र को स्वीकृतिमा सरकारले रोक लगाएको जनाएको छ ।

पछिल्लो समय ठूलठूला वचत स्वीकार गर्ने र जोखिमयुक्त लगानी गर्ने प्रवृत्तिमा वृद्धि हुँदै गई सहकारी संस्थाका सदस्य तथा वचतकर्ताहरूको वचत फिर्ता हुन नसकी सहकारी संस्थाहरूमा गम्भीर समस्या सिर्जना भएको मन्त्रालयद्वारा जारी विज्ञप्तीमा भनिएको छ ।

यसबाट समग्र सहकारी क्षेत्रका अतिरिक्त सम्पूर्ण वित्तीय क्षेत्र नै प्रभावित हुनसक्ने जोखिम बढ्दै गएकोले यस क्षेत्रको समस्या समाधानका लागि अर्को व्यवस्था नभएसम्म सहकारी संस्थाको दर्ता कार्यक्षेत्र विस्तार तथा सेवा केन्द्रको स्वीकृतिमा रोक लगाइएको जनाइएको छ ।

भाषा- लिपी, संस्कार-संस्कृति,
धर्म-कर्म लगायतका विविध पक्ष
बारे जानकारी लिन “मुन्धुम
मासिक” खोजीखोजी पढौ !!

चार दिने युद्ध विराम पछिको युद्धमा हमासको भूमिका

एजेन्सी । ७ अक्टोबरमा हमासले आक्रमण गरे पछि बन्दी बनाइएका २ सय ५० जनालाई रिहाइ गर्नका लागि भिन्न सेल नै गठन गरिएको थियो। अमेरिकी उच्च अधिकारीका अनुसार स्पाइ मास्टरका साथै चार देशको समन्वयका कारण पाँच साता लामो प्रयासका कारण सफलता मिलेको छ। चार दिन युद्ध विराम गरेर ५० तथा महिला तथा बाल बालिकासहित १ सय ५० लाई रिहा गर्न हमास र इजरायल सहमत भएका छन्।

यो रिहाइमा कतारको सबै भन्दा महत्त्वपूर्ण भूमिका थियो। दोहाबाटै अमेरिकामा सम्पर्क गर्ने र प्रयासको सुरुवात गर्ने काम भएको थियो। दोहाकै हमाससँग पनि सम्पर्क थियो। यस काममा इजिप्टको पनि अत्यन्त सहयोगी भूमिका रहेको थियो।

२३ अक्टोबरमा पहिलो 'ब्रेक थ्रु'को रूपमा दुई अमेरिकी रिहा भए। यसले त्यो पाइलट परियोजना सफल हुने विश्वास सबैमा जागेको थियो। यसपछि नै धेरै जना रिहाइका लागि तीव्र रूपमा काम अधि वढेको थियो।

इजरायलको तर्फबाट वार्ताको नेतृत्व डेविड बर्नीयाले गरेका थिए। उनले लगातार सिआइएसँग सम्पर्क गर्दै कामको बारे जानकारी लिने र दिने गरेका थिए। यो काम एकदमै सावधानी पूर्वक गरिएको थियो। हरेक सूचना दोहा या कायरो हुँदै हमासकोमा पुग्न जरुरी पनि थियो।

२३ अक्टोबरमा पहिलो 'ब्रेक थ्रु'को रूपमा दुई अमेरिकी रिहा भए। यसले त्यो पाइलट परियोजना सफल हुने विश्वास सबैमा जागेको थियो। यसपछि नै धेरै जना रिहाइका लागि तीव्र रूपमा काम अधि वढेको थियो।

यो वार्ता एकदमै चलाखीपूर्ण ढङ्गले अधि वढेको थियो। सबै विवरण जोगाएर सावधानी पूर्वक सङ्ग्रहमा समेत सहमति हुने गरी अधि वढाइएको थियो।

अमेरिकी अधिकारीकै अनुसार गम्भीर समयमा राष्ट्रपति जो बाइडेनले नै इजरायल र कतारसँग सम्पर्क गर्ने गरेका थिए। बाइडेनले नै मानवताका खातिर केही दिन युद्ध रोकेर मात्र बन्दी रिहाइको सम्भावना देखेका थिए। उनैले यो योजना बनाएका थिए। हमासले धेरै बन्दी रिहाइ गर्दा यसको बदलामा के गर्ने भन्ने बारेमा पनि बहुते सावधानी अपनाएर काम गर्ने योजना बाइडेन प्रशासनले बनाएको थियो।

'युद्ध विरामकै समयमा अझ धेरै बन्दीको रिहाइ हुने कुरामा हामीलाई विश्वास छ,' बाइडेन प्रशासनले जनाएको छ। पहिलो चरणको ५० जनामा को हुने भन्ने बारेमा अझै प्रस्ट भएको छैन। तर बाइडेनले बिस्तारै सबै बन्दी रिहाइ हुने विश्वास गर्दै कतारका अमिरलाई कल गरेर डेडलक खुलेको बताएका छन्। नोभेम्बरको मध्यमा वार्ता केही समय नबढ्ने हो कि भन्ने सम्भावना पनि नदेखिएको होइन। परन्तु सोही समयमा इन्धनको कमीले गर्दा गाँजामा समस्या देखिएको थियो। यस समस्याका कारण हमास वार्ताका लागि अग्रसर हुन दबावसमेत परेको थियो।

अमेरिकी अधिकारीकै अनुसार गम्भीर समयमा राष्ट्रपति जो बाइडेनले नै इजरायल र कतारसँग सम्पर्क गर्ने गरेका थिए। बाइडेनले नै मानवताका खातिर केही दिन युद्ध रोकेर मात्र बन्दी रिहाइको सम्भावना देखेका थिए। उनैले यो योजना बनाएका थिए।

अमेरिका र इजरायलको हमाससँग ठुलो विरोध रहेका कारण यस वार्ताको क्रममा विचमा रहेका धेरै दुरी घटाउन समय पनि लागेको थियो। यसै वार्ताको क्रममा युद्धको अन्त्यका बारे पनि अनुमान भएको थियो। बाइडेन प्रशासन भने युद्धको अन्त्यको बारे अहिले केही नसोचिएको बताउँछ। यसलाई त्वाइट हाउसले प्रारम्भिक चरण मानेको छ। सबै बन्दी रिहाइ

भएपछि मात्र युद्ध विरामको बारे सोच्न सक्ने जनाइएको छ।

अहिलेको सहमति अनुसार बिहीबार विहान ९१० बजे० स्थानीय समयबाट चार दिनको युद्ध विरामको समय सुरु भएको छ। १० दिन युद्ध रोक्ने सवालमा पनि छलफल नभएको होइन तथापि इजरायली अधिकारीले यसलाई अव्यवहारिक ठानेपछि चार दिनका लागि मात्र युद्ध रोक्ने सहमति भएको हो।

इजरायली प्रधानमन्त्री बेन्जामिन नेतान्याहुले सहमति लागु पछि प्रत्येक १० थप बन्दी रिहाइ गर्दा थप एक दिन युद्ध विराम गर्ने बताएका छन्। अहिले दैनिक ६ घण्टा गाँजामा ड्रोन आक्रमण रोक्ने पनि इजरायल र अमेरिकाले जनाएको छ।

वार्तामा कतारको तर्फबाट नेतृत्व गरीरहेका मोहम्मद अल खुलाइफीले थप वार्ताको ढोका खुलेको बताएका छन्। यो सहमतिले बन्दीको परिवारमा खुसीयाली छाएको छ। इजिप्टका राष्ट्रपति अब्देल फताह अल सिसीले यसले प्यालेस्टाईनीलाई शान्तिको बाटो दिने बताएका छन्। कतारका प्रधानमन्त्रीले पनि युद्ध अन्त्यको बाटोमा जान सक्ने आशय व्यक्त गरिसकेका छन्।

१० दिन युद्ध रोक्ने सवालमा पनि छलफल नभएको होइन तथापि इजरायली अधिकारीले यसलाई अव्यवहारिक ठानेपछि चार दिनका लागि मात्र युद्ध रोक्ने सहमति भएको हो।

जोर्डनका विदेश मन्त्रीले पनि यो सहमतिको स्वागत गरेका छन्। धेरै वैदेशिक नेताले यसलाई सकारात्मक कदमको रूपमा व्याख्या गर्न थालेका छन्। हरेक दिन १० जनाको दरले रिहाइ हुने छन्। दुवै पक्षले आफूले रिहाइ गरेकाको विवरण साँभमा रेडक्रसलाई बुझाउने छन्। रिहाइ भएका बन्दीलाई रेडक्रसले रफाहमा रहेका विशेष प्रशिक्षण युक्त इजरायली सेनालाई बुझाइने छ। सबैको परिचय पक्का नभई उनीहरूको परिवारलाई जानकारी नदिइने

नीति लिइएको छ। त्यहीबाट विभिन्न अस्पताल तथा अन्य क्षेत्रमा उनीहरूलाई लगिने छ। करिब ६ साताको अन्तरालमा उनीहरूले आफ्नो परिवारसँग भेट्न पाउने छन्।

हमासले २६ विदेशी सहमति गाँजामा २ सय ३९ जनालाई बन्दी बनाएको छ। ७ अक्टोबरका दिन हमासले गरेको आक्रमण सन् १९४८ मा इजरायल स्थापना भए यताकै सबै भन्दा ठुलो थियो। सो आक्रमणमा १ हजार २ सय हाराहारीमा ज्यान गएको थियो। त्यसको प्रत्याक्रमण स्वरूप भएको आक्रमणमा पनि १ हजार २ सय जना भन्दा बढीको ज्यान गएको छ। खाद्यान्न र अति आवश्यक वस्तुको आपूर्तिमा आएको सङ्कटका कारण गाँजाको जनजीवन त्यस यता अत्यन्त कष्टप्रद बनेको छ। बिहीबार रिहाइ हुनेमा तीन बर्सिया अमेरिकी एवीगल एडन समेत रहेका छन्।

हरेक दिन १० जनाको दरले रिहाइ हुने छन्। दुवै पक्षले आफूले रिहाइ गरेकाको विवरण साँभमा रेडक्रसलाई बुझाउने छन्। रिहाइ भएका बन्दीलाई रेडक्रसले रफाहमा रहेका विशेष प्रशिक्षण युक्त इजरायली सेनालाई बुझाइने छ।

अहिले बन्दीका परिवार अधैर्य भएर आफन्तलाई पर्खी रहेका छन्। यसै मध्येका अनात मसेस सोसानीले किबुजबाट बन्दी बनाइएको हजुरआमाको आशा मारी सकेका थिए। उनमा अहिले फेरि आशा पलाएको छ। त्यसो त तीन बर्सिया अडानकी कान्छी हजुरआमा लिज हिर्स नफतालको पनि खुसीको सीमा छैन। इजरायलले अहिले दोस्रो चरणमा पनि रिहाइको कार्यक्रम हुन सक्ने जनाउँदै नामावली तयार पारेको छ। अहिले बन्दी बनाइएका धेरै प्यालेस्टाईनी भने टिनएजर छन्।

त्यहाँ अहिले क्षेत्रीय शान्तिको मुद्दा मात्र होइन अन्य धेरै कुरा उठेको छ। हतियारको निःशस्त्रीकरण र आतङ्कवाद निर्मूलको प्रसङ्ग पनि उठेको छ। अहिले इजरायलको जेलमा ८ हजार ३ सय जना रहेका छन्। यिनीहरूको रिहाइ पनि अबको मुद्दा बन्न सक्ने छ। अहिलेको यो युद्ध विराम एउटा सङ्केत हो। परन्तु सन् १९४८ मा इजरायलको स्थापना यता कतै न कतै गाँजमा अशान्ति छ। स्थायी शान्तिको विषय अब भने उठेको छ। स्रोत: बीबीसी, -सीएनएन

अन्तर्राष्ट्रिय

बाइडेन र सी बिच भेटवार्ता

एजेन्सी - अमेरिकी राष्ट्रपति जो बाइडेन र उनका चिनियाँ समकक्षी सी जिनपिङबीच भेटवार्ता भएको छ। अमेरिकाको सन फ्रान्सिस्को नजिकै उडसाइडमा जारी एसिया प्रशान्त क्षेत्रका मुलुकहरूको सम्मेलनका क्रममा दुई नेताहरूबीच भेटवार्ता भएको हो। एक वर्षमा उनीहरू बीच भएको शिखर बैठकमा सैन्य सञ्चार पुनःस्थापना गर्न सहमति भएको छ। चिनियाँ राष्ट्रपति सी सन् १९८५ पछि सन फ्रान्सिस्को पुगेका हुन्। सन् १९८५ मा ३१ वर्ष सी सन फ्रान्सिस्को पुगेका थिए। भेटवार्ताका क्रममा राष्ट्रपति बाइडेनले चिनियाँ समकक्षीलाई सन फ्रान्सिस्को भ्रमणका बेला खिचेको फोटो पनि देखाएका थिए।

विश्वको सबैभन्दा ठूलो अर्थतन्त्र भएका यी दुई मुलुकबीचको बढ्दो तनावलाई द्वन्द्वमा परिणत हुनबाट रोक्ने उद्देश्यले चार घन्टाको वार्ताका क्रममा उनीहरूले हात मिलाए र ऐतिहासिक क्यालिफोर्निया एस्टेटको एक बगैँचामा टहलिएका थिए। चीनले अमेरिकामा घातक महामारीका लागि जिम्मेवार औषधि फेन्टेनाइलको उत्पादनमाथि रोक लगाउने बारेमा पनि उनीहरू सहमत भएका छन्।

चीन र ताइवानको 'पुनःएकीकरण' रोक नसकिने भन्दै चिनियाँ राष्ट्रपति सीले आफ्ना अमेरिकी समकक्षीसमक्ष ताइवानलाई हतियार आपूर्ति रोकन आग्रह गरेसँगै दुवै नेताले ताइवानको विषयमा आफूलाई टाढा राखे। सन् २०२२ नोभेम्बरमा बालीमा वार्तामा सहभागी भएयता यी दुई नेताबीच भेट भएको थिएन। यसै वर्षको फेब्रुअरीमा अमेरिकाले कथित चिनियाँ जासूसी बेलुनलाई गोली हानेपछि दुई मुलुकबीचको सम्बन्ध चिसिएको थियो। यद्यपि बाइडेनले चिनियाँ राष्ट्रपति सीलाई अझै पनि आफूले 'तानाशाह' मानेको बताए।

यद्यपि सन् २०११ देखि नै सीलाई चिनेको उल्लेख गर्दै बाइडेनले क्यालिफोर्नियाको फिलोली एस्टेटमा पत्रकार सम्मेलनमा भने, "हामीले अहिलेसम्मको सबैभन्दा रचनात्मक र फलदायी वार्ता गरेका छौं।" द्वन्द्व वा आकस्मिक द्वन्द्वमा नफसियोस् भनेर अमेरिकाले दृढ रूपमा प्रस्तुत हुँदै गएको चीनसँग 'जोडदार' तर 'जिम्मेवारीपूर्वक' प्रतिस्पर्धा गर्ने उनले बताए। "हामी कुनै पनि फोन उठाउन सक्छौं, सिधै फोन गर्न सक्छौं र हाम्रो कुरा तुरुन्तै सुनिनेछ, भन्नेबारेमा उहाँ र म सहमत भएका छौं", राष्ट्रपति बाइडेनले भने।

उनका अनुसार सम्भावित द्वन्द्वबाट बच्न उच्चस्तरीय अमेरिका-चीन सैन्य सञ्चार पुनःस्थापना गर्न 'आलोचनात्मक रूपमा महत्वपूर्ण' थियो। तत्कालीन अमेरिकी सभामुख न्यान्सी पेलोसीले ताइवानको भ्रमण गरेपछि चीनले सन् २०२२ जुनमा अमेरिकासँगको सैन्य सञ्चार तोडेको थियो। दुवै पक्ष कृत्रिम बौद्धिकता (आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स) का साथै आगामी महिना दुबईमा हुने कोप२८ शिखर सम्मेलनअघि जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी सहयोगलाई अझ गहिरो बनाउन सहमत भएका छन्।

तर निकै दुःख गरेर तयार गरिएको दुई पक्षबीचको वार्ता बाइडेनले गरेको एउटा कूटनीतिक टिप्पणीपछि टुङ्गियो। एक पत्रकारले अझै पनि सीलाई 'तानाशाह' मान्नुहुन्छ ? भनी गरेको प्रश्नमा बाइडेनले 'हो, उहाँ (तानाशाह) हो' भने। बाइडेनको उक्त टिप्पणीपछि बेइजिङबाट रोषपूर्ण प्रतिक्रिया आयो। "उहाँ तानाशाह हुनुहुन्छ, भन्ने अर्थमा उहाँ एउटा कम्युनिष्ट मुलुक चलाउने व्यक्ति हुनुहुन्छ, जुन हाम्रोभन्दा पूर्ण रूपमा फरक सरकारमा आधारित छ", बाइडेनले भने।

युद्धविरामपछि गाजा पट्टीमा इन्धन ट्रकहरू प्रवेश

एजेन्सी - इजरायल र हमास बीच शुक्रबार विहान अस्थायी युद्धविराम लागू भएपछि इन्धन र खाना पकाउने ग्यासले भरिएका ट्रकहरू गाजा पट्टीमा प्रवेश गरेका छन्।

प्यालेस्टिनी सुरक्षा स्रोतले जसलाई नाम न छाप्ने शर्तमा बताएअनुसार इन्धन र खाना पकाउने ग्यास बोकेका ट्रकहरू गाजा पट्टीमा हुवानी गर्न विशेष क्षेत्रमा आइपुगेका छन्।

योसँगै गाजा पट्टी र इजिप्ट बीचको विवादित भूमि पार हुँदै अन्य किसिमका मानवीय आपूर्ति पनि सहज हुने अपेक्षा गरिएको छ। हमासले प्रेस विज्ञप्तिमा भनेको छ, 'युद्ध अवधिमा दैनिक २०० ट्रक राहत र चिकित्सा सामग्री र चार ट्रक इन्धन र खाना पकाउने ग्यास गाजा पट्टीमा प्रवेश गर्नेछ।'

यसअघि कतार र इजिप्टको मध्यस्थतामा इजरायल र हमासबीचको मानवीय युद्धविराम घेराबन्दीमा परेको तटीय क्षेत्रमा लागू भएको थियो। गत अक्टोबर ७ मा दक्षिणी इजरायलमा आक्रमण गर्दा हमासले बन्धक बनाएका १३ जनालाई रिहा गरेपछि इन्धन र खाना पकाउने ग्यासको आपूर्ति गर्ने योजना बनाइएको छ।

THIMI TIMES WEEKLY

मध्यपुर थिमिबाट नियमित रूपमा प्रत्येक हप्ताको बुधवार प्रकाशित हुने थिमि टाइम्स खोजी खोजी पढौं।

साथै हाम्रो वेबपेज

<https://www.thimetimes.com.np>
<https://www.facebook/thimetimes.com.np>
email: thimetimes@gmail.com.
Contact No. 9851102273

thimetimesnews.com

“मातृभाषाको उन्नति नगर्ने जातिको पतन र विनाश हुन धेरैवेर लाग्दैन ।”
- बाल गंगाधर तिलक

“नारी मात्र पुरुषको पत्नी होइनन्, उनी राजनीतिक नेता, कार्यकर्ता पनि हुन् ।”
- क्रुप्सकाया

सम्पादकीय

अग्रगामी भूमिका निर्वाह अपरिहार्य

मुलुकमा सदियौं कालदेखि जरा गाड्दै आएको एकल, एकात्मक निरंकुश, अतिवादी शासन व्यवस्थाको अन्त्य गरी हजारौं शहीदहरूको उत्सर्ग र बलिदानीपूर्ण जनसंघर्षबाट स्थापित संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था भएको सर्वविदितै छ । यसरी हजारौं शहीद, परिवर्तनकारी शक्ति अस्तित्व, पहिचानवादी पक्ष, सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, भाषिक अभियन्ता, राजनीतिक नेता, कार्यकर्तासमेतको प्रत्यक्ष-परोक्ष सहभागितामा रुपान्तरित व्यवस्थासँगै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संविधान निर्माण भएको सत्यता कसैबाट छिपेको छैन । जसका लागि देशका बहुसंख्यक राष्ट्रिय मुक्तिकामी जनसमुदायको ठूलो भूमिका समर्थन रहेको यथार्थसमेत अविस्मरणीय छ । यिनै यथार्थपरक वस्तुस्थिति र राजनीति अवस्थालाई आमनेपाली नागरिकको सर्वोपरीसँगै सर्वमान्य बनाउन भने अझै समस्या परिरहेको दृष्टान्त देख्न, सुन्न पाइन्छ । उता जनसंघर्ष, जनयुद्ध र जनआन्दोलनबाट रूपान्तरित राज्य व्यवस्था अनि संविधान कै विरुद्धमा केही पुरातन व्यवस्था पक्षधरका अलावा अतिवादीहरूले लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था र संविधानको विरोधमा जनविद्रोहको नाममा अराजक, उदण्ड भीडभाड जम्मा गरी प्रदर्शनमा उत्रेका छन् । यस प्रकारको अराजक भीडभाड बहुसंख्यक नेपाली नागरिकका अतिरिक्त शहीदहरूको चाहना, सपना अनि जीवन आर्हुति विरुद्धको प्रदर्शन हो । यसले हिजोको एकतन्त्रीय एकल जातिवादी निरंकुश शासन व्यवस्थाका पृष्ठपोषकहरूको चलखेल अघि बढाउन सकिन्छ कि,भन्ने दुस्साहसपूर्ण गतिविधि हो । यद्यपि आमनेपाली नागरिकले चाहेको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य व्यवस्था अनि संविधान प्रदत्त हक, अधिकार अनुरूप संघीयतालाई संस्थागत स्थायित्वसँगै संविधानलाई पूर्ण रूपले कार्यान्वयन गर्ने-गराउने तर्फ अग्रसर गराउन वर्तमान समयको माग भएको सत्यतथ्य परिस्थितिलाई आत्मसात् गर्नु अपरिहार्य छ । यस्तो जनविद्रोहको नाममा परिचालित जनप्रदर्शन स्वतः रूपमा स्खलित हुनेछ । ताकि त्यस प्रकारको व्यवस्था संविधान अनि जनविरोधी गतिविधिलाई आमनेपाली नागादिकलेस्वतः बहिस्कारसँगै तिरस्कार गर्नेमा दुई मत हुने छैन । यसर्थ वर्तमान गठजोड सरकारमा सम्मिलित विभिन्न राजनीतिक दलका साथै प्रमुख प्रतिपक्ष देखि प्रतिपक्ष राजनीतिक दल, संघीयवादी स-साना राजनीतिक पार्टी अभियन्ताहरू कसैले पनि संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य प्रणाली र संविधानको बर्खिलाप गर्ने अतिवादी पुरातन एकल नश्लवादी, धर्मभिरु, हुकुमी शासनको पक्षधरलाई टाउको उठाउन दिनु हुन्न भन्ने मतैक्यतामा अग्रगामी भूमिका निर्वाह गर्नु पनि त्यति कै अपरिहार्य छ । यसका लागि सर्वसाधारण नागरिकदेखि राजनीतिक, सामाजिक, धार्मिक, भाषिक, सांस्कृतिक, बुद्धिजीवी अर्थशास्त्री, व्यापारी, विभिन्न पेशाकर्मि, शिक्षक, विद्यार्थी लगायत सबैसवै नै एकजुट हुँदै प्रतिरोध गर्न सक्नु पर्दछ । त्यसका लागि राज्य अनि राज्यको सम्बद्ध निकायले पनि अराजक पराकाष्ठाको विरुद्धमा कडा कानुनी कारवाही गर्ने पर्दछ ।

नेपाल आर्मी, इण्डियन आर्मी, ब्रिटिस आर्मी, सिंगापुर प्रहरीलगायत विभिन्न शारीरिक फिटनेशको लागि हामीलाई सम्झनुहोस् ।

MASTER RAJESH RAI
Owner/Training Director

GURKHA FITNESS & EDUCATION CENTRE

Seti Badh Marga Deep-16, Pokhara
+ 977 - 61 - 442292, 442293
+ 977 9803370473
E-mail : rajrajesh56@yahoo.co.uk
www.facebook.com/gurkhatraining

भुवनेश्वर अर्याल

मेरो निरपेक्ष कसैको विरोध या समर्थन छैन । कांग्रेस नेता बीपी कोइरालाले आफूलाई प्रधानमन्त्रीबाट हटाएर जेल हाल्ने राजालाई फ्याँकेर गणतन्त्र ल्याउने कुरा कहिल्यै गरेनन् । हामीले बडो आदर र सम्मान गरेका कम्युनिस्ट नेता मदन भण्डारीले राजाले आँखा चम्काउने या हात लम्काउने नगरे संवैधानिक राजा मान्न सकिने कुरा पटक पटक भनेका थिए । वहाँहरूलाई गणतन्त्र भन्ने विषयको ज्ञान नभएको पक्कै होइन ।

हरेक राजनीतिक परिवर्तनपछि प्राप्त नयाँ व्यवस्थाले देशको समृद्धि र जनताको जीवनस्तरमा सकारात्मक प्रगति नगरे परिवर्तन सार्थक हुँदैन । देश कंगाल हुने, देशमा उद्यमशिलता तथा उत्पादन घट्ने अनि आम जनतामा राज्यबाट सुरक्षाको सट्टा असुरक्षा महसुस गराउने व्यवस्था जुनसुकै नामको किन नहोस्, त्यो प्रति क्रान्ति हो । एउटा राजा फालिएर हजारौं राजाहरू र विदेशी दलालहरूको शोषण भइरहेको यो गणतन्त्र ०४६ सालपछि प्राप्त उपलब्धिको तुलनामा प्रति क्रान्तिकारी भयो । संविधान एकातिर छ, सरकार, संसद, न्यायालय सबैतिर दलहरूको मनोमानी र लुटतन्त्र छ ।

जनताबाट चुल्ने र चुनिने विधि अनुपयुक्त छ । जन अभिमतलाई खरिदबिक्रीको वस्तु बनाइएको तथा समावेशी लोकतन्त्रको नाममा संविधानको व्यापक दुरुपयोग भएको छ । एउटा जातिको शासन खोसेर अर्को समूह मिलेर देशमा चरम शोषण, दमन र लुट मच्चाइएको यो व्यवस्था कागजी गणतन्त्रमा सीमित भयो । त्यसैले वास्तविक लोकतन्त्र प्राप्त गर्न, देशले धान्न सक्ने तरिकाले राज्यको पुनर्संरचना गर्न र न्यायपूर्ण शासन व्यवस्था स्थापनार्थ एउटा शान्तिपूर्ण जनआन्दोलन अपरिहार्य छ । नेपाली जनता तथा देशको सचेत वर्गले कहिल्यै कसैको निरपेक्ष विरोध या समर्थन गर्दैनन् र गर्नु पनि हुँदैन ।

हामी राजा या जुनसुकै दलका नेताहरूको स्थायी दुस्मन बन्न सक्दैनौ र बनेनौ । जनताको समर्थनको सधैं दुरुपयोग नै भयो । गुण र दोषको आधारमा विश्लेषण गर्ने हो भने जनताले सबैलाई पालो दिएका हुन् तर सबैबाट देश र जनतामाथि कुठाराघात मात्र भयो ।

कांग्रेस, एमाले, माओवादी या सिङ्गे नेकपा सबैलाई अवसर दिएको जगजाहेर छ । हुँदा हुँदा अवस्था यस्तो आयो कसैमाथि पनि विश्वास गर्ने आधार देखिएन ।

दलहरूप्रति वितृष्णा दलहरूले नै जन्माए

संविधानमा लेखिएको कुरा क्रमशः कार्यान्वयन गरेर गएको भए जुनसुकै दलले शासन गरे पनि फरक पर्ने थिएन । एउटा दलको प्रतिस्पर्धामा पाँच बर्षपछि अर्को दल आउन सक्थ्यो । आम जनतालाई कसको शासन छ भन्ने सरोकार हुँदैन । राजाले आफ्नो हातमा शासन लिए पनि असल पात्र छानेर सुशासन दिन नसकेकै हो । तमाम हिंसा र सर्वनाशका चोटहरूलाई बिसैर माओवादीलाई जङ्गलबाट फर्केर देश बनाउने सुनौलो अवसर दिने नेपाली जनता कहिल्यै एक पक्षीय भएनन् ।

हामीले भोगेको तितो यथार्थ कांग्रेस, एमाले, माओवादी, हिजोको राप्रपा र मधेशवादी दलहरू सत्ता स्वार्थमा सधैं मिलिरहे तर आम जनतालाई देशमा राज्य भएको अनुभूति कहिल्यै भएन । हाम्रो दुर्भाग्य यो छ कि कुनै पनि दलले आफूलाई जनताको पक्षमा उभ्याउने रतिभर दायित्वबोध नगरेका मात्र होइनन्, जुन बाटो हिँड्ने भनेर तय गरेका थिए त्यो तर्फ ध्यान नै दिएनन् । जे जसरी हुन्छ सत्ता प्राप्ति गर्ने, दलीय भागबन्डा गर्ने नै उनीहरूको मुख्य अभीष्ट प्रमाणित भयो । विद्यमान समयमा आम जनतामा निराशा र वितृष्णा जन्माउने पनि दलहरू नै हुन् ।

गणतन्त्रबाट प्राप्त उपलब्धि रक्षाको अलाप

अचेल दलहरू गणतन्त्रको उपलब्धिको रक्षा गर्नुपर्ने भनेर रूवाबासी गरेको सुनिन्छ । एमाले कांग्रेस लगायतका दलहरू ०४६ कै संविधानबाट सन्तुष्ट थिए । गणतन्त्र मुख्य रूपमा माओवादीको एजेण्डा भए पनि जनयुद्धको नेतृत्वकर्ता नै तेस्रो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा पनि उनको नेतृत्वशैली पुराना दलको भन्दा कुनै मानेमा फरक छैन । नैतिकताविहिन राजनीतिको पराकाष्ठा नै भन्नु पर्छ जे जस्तो भए पनि संसदमा तेस्रो स्थान हासिल गर्नेले सत्ताको नेतृत्व गर्ने कुरा कुनै हालतमा लोकतन्त्र सम्मत हुन सक्दैन । राज्यको पुनर्संरचना गर्ने भनेको त भ्रम अध्यादेश र निषेधाज्ञाको बलमा देशमा सिण्डिकेटयुक्त दल तन्त्र

लादियो । संविधानमा जे सुकै लेखेको भएपनि व्यवहारमा यो व्यवस्था न लोकतन्त्र हो न त गणतन्त्र नै ।

प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी प्रमुख र प्रदेश खारेजी

केही हजार व्यक्तिहरूलाई जागिर दिने बाहेक प्रदेश संरचनाले विकेन्द्रीकरणको स्वरूप ग्रहण गर्न सकेन । केन्द्रकै आसमा भर्ला र खाउँला भन्ने विकृतिको जड प्रदेश संरचना खारेज हुनु पहिलो राष्ट्रिय आवश्यकता हो । देशमा तमाम प्राथमिकता दिनु पर्ने योजनाहरू पाखा सारेर मुख्यमन्त्रीहरूलाई काठमाडौंमा आवास निर्माण गरेबाट यो प्रष्ट हुन्छ कि संघीयता जर्नविरोधी, विकास विरोधी र राज्यलाई हरिकंगाल बनाउन लादिएको पासो हो भन्न अप्ठेरो मान्न पर्दैन । बहुदलीय संसदीय व्यवस्था भन्दा यो व्यवस्था अझ धेरै खर्चिलो भयो । राजनीति सेवा हुनुपर्ने तर यो नेताहरूको मात्र आम्दानी गर्ने उद्योग जस्तै देखियो ।

अरू उद्योगधन्दा बन्द व्यापार ओरालो लागे पनि आम जनताको रगत पसिना चुसेर गरिएको राजनीति पद भेटाउनेहरूलाई सुनको कुखुरी भइरहेको छ । यतिले मात्र नपुगेर भ्रष्टाचार, मानव बेचबिखन, सरकारी स्वामित्वका जग्गाको अपचलन र उद्योग नै खोलेर सुन तस्करीमा सत्ता र प्रतिपक्षको संलग्नताले यो व्यवस्थामा लुटेराहरूकै राई-दाई चलेको छलङ्ग भयो । हिजो पनि जनआन्दोलनको बलमा संविधान फेरिएको हो त्यसैले अब पनि जनताबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी प्रमुखले शासन चलाउने, संसद बाहेक कार्यकारीले छानेको व्यक्तिहरू सम्मिलित सरकार र संसदले विधि निर्माण गर्ने परिष्कृत व्यवस्था नै अबको विकास हुनुपर्छ । राष्ट्रपति भएपछि उपराष्ट्रपति किन चाहिने ? यो खारेज हुनुपर्छ । पूर्वाष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, पूर्वप्रधानमन्त्री तथा उपप्रधानमन्त्री कसैले पनि सेवा सुविधा लिन नपाइने व्यवस्था गर्नुपर्छ अन्यथा देश विकास त कता हो कता तलब भत्ताकै निमित्त पनि अझ धेरै ऋण खोज्ने अवस्था सृजना हुनेछ । बितेको चार पाँच वर्षमा बाढ्य तथा आन्तरिक ऋण बढ्दो अवस्थाले भन्छ देशको ऋण दुप्पोमा पुगिसक्यो । अब पनि यो व्यवस्थाको निरन्तरता देश र भावी सन्ततिको निमित्त श्राप बन्ने छ ।

एउटा कुरा भन्नै पर्छ, राजनीतिले भएको सम्पूर्ण साधन स्रोत दोहन गरेको हुनाले आम जनताको सेवा सुविधा र अवसरहरू कटौती गर्यो । विकास रोकियो, जसका कारण जन असन्तोष थपियो । संविधानले शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी, आवास र भोजन समेत जनताको अधिकार भनेर लेखे तर भुक्कम्पमा परेका पीडितहरूसम्म छानो र मानो पुर्याउनेसम्म क्षमता नहुने यो कस्तो लोकतन्त्र हो ?

पुरानोलाई सतोस्राप गरेर सत्तामा जाने अनि उनीहरूसँगै उनीहरूले जस्तै देश लुट्ने इतिहास दोहोरी रहेको छ । स्व. राजा महेन्द्रले देश बुझेर विकासको आधारशिला खडा गरेका थिए । त्यो बेलको विश्व राजनीतिक रङ्गमञ्चमा नेपाल भन्ने देश चिनाएका मात्र थिएनन् भरपुर अनुदान सहयोग लिएका पनि थिए । उनमा क्षमतावान मान्छे छान्ने अनि जिम्मेवारी दिने क्षमता रहेछ । भलै राजाहरू निरंकुश थिए तर उनीहरूले खोलेका उद्योग कलकारखाना, पूर्वाधार, विश्वविद्यालयहरू निरंकुश थिएनन् । विदेशीहरूलाई सम्झौता गर्दा या सम्बन्ध बढाउँदा राष्ट्र हित पहिलो शर्त हुन्थ्यो । आफ्नो सत्ता टिकाउन न सहि उनीहरूले देशको माया गरेका थिए ।

हामीले राजालाई शासनमा ल्याइदिनु पर्ने पनि छैन । हामीले त देश र जनतालाई जसले सुशासन दिन सक्छ ती पात्रको खोजी गरेका मात्र हौं । इतिहास साक्षी छ, स्व. मरिचमान सिंह, स्व. मदन भण्डारी , राजा वीरेन्द्र र राजा ज्ञानेन्द्रले भारतीय दादा गिरीका विरुद्ध आफूलाई उभ्याउँदा जागिर र जीवन गुमाए । राजनीति सेवा र त्यागको नाम हो । हामी कुनै व्यक्ति या पार्टी प्रति घृणा फैलाउने र कुनै प्रति अन्धभक्त हुने गरेका छैनौं ।

बितेको चार दशक हामी अलपत्र पर्यौं । गत स्थानीय तह र संसदीय निर्वाचनमा केही नायकहरू जन्मिएर खबरदारी गरिरहेका भएपनि राष्ट्रलाई दिशानिर्देश गर्ने महानायक प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी प्रमुख आजको राष्ट्रिय आवश्यकता हो । एउटा ठूलो जनसागरको बलले गणतन्त्र नामको यो दलीय लुटतन्त्रलाई समूल नष्ट गरि नयाँ युगको सुरुवात गरौं । दलहरूमा रहेका सम्पूर्ण निःस्वार्थ र उर्जावान सबै नेपालीहरू अब जागौं ।

नेपालबहस

पाठक मन्थन

हामी अत्यन्तै गौरवान्वित छौं !

श्री सम्पादकज्यू,

मूलतः नेपाली समाज अनि राष्ट्रियस्तरको हरेक क्षेत्रमा हुने गरेका असमानताको प्रसंगलाई विगत लामो समयदेखि उठाउँदै आएको एक सशक्त सञ्चार माध्यमको रूपमा स्थापित सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार प्रति हामी अत्यन्तै आभार प्रकट गर्दछौं । नाकि, जस्तो सुकै परिस्थिति, अवस्थामा पनि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारले जसरी-तसरी भएपनि अपहेलित, उपेक्षित, पीडित, शोषित नागरिकका लागि चेतना, संचेतनामूलक खुराक पस्कदै आइरहेको यथार्थ कुसैले भुल्न सकिन्न भन्ने कुरा पनि यहाँ व्यक्त गर्दछौं । यस्तै सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारले संघीय देश नेपालमा धेरै वर्ष अधिदेखि बहुसंख्यक नेपाली नागरिक माथि हुने गरेको थिचोमिचो अनि धर्म होस वा भाषा, संस्कृति, परम्परागत पहिचान आदिमा हुने गरेको उपेक्षा र समानता विरोधी क्रियाकलाप अत्यन्तै निन्दनीय, माा नवाधिकार विरोधी कार्यसमेत भएको सन्देश, समाचार जस्ता सामग्री प्रकाशन गर्दै आएको छ । यस प्रकारको कार्यलाई हामी जस्ता हजारौ हजार पाठक, शुभचिन्तक अत्यन्तै गौरवान्वित भएको कुरा सहर्ष जानकारी गराउँदछौं । अतः सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारले आउदो दिनमा त्यस्ता जनविरोधी कार्यको अन्तका लागि क्रियाशील रहन सकोस भने शुभेच्छा व्यक्त गर्दछौं, धन्यवाद !!

-अगम साप्सानामाछा किराती, धरान -१३, सुनसरी, कर्ण विक्रम लिम्बू, फुडलिङ, ताप्लेजुङ, खडक राजवंशी -भद्रपुर, भापा, गजेन्द्र धिमाल, मङ्गलबारे, मोरङ, जयराम आलेमगर-धनकुटा ।

श्री सम्पादकज्यू,

नेपाली पत्रकारिताको जगत्मा भ्रण्डै तीन दशक अधिदेखि प्रकाशित हुँदै आएको सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका हामी नारी, वृद्धवृद्धा, बालबालिका, असक्त, अपांगसमेतको निमित्त निकै उपयोगी र पठनीय भएको ठहर गरेका छौं । यसरी नै अन्य पाठक, ग्राहक, शुभेच्छुक लगायतका लागि प्रकाशित सामग्रीहरू पठनीय, मननीय भएको पनि हाम्रो ठम्याइ छ । त्यसका लागि सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकासँग सम्बद्ध सम्पूर्ण क्रियाशील टिमलाई हार्दिक बधाइ तथा धन्यवाद दिन चाहन्छौं । यिनै हाम्रा भावना र चाहनालाई मध्यनजर राख्दै सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाले भविष्यसम्म पनि सो किसिमको पाठ्य सामग्रीदेखि सूचना, सञ्चार, प्रविधि, स्वास्थ्य शिक्षा, अर्थतन्त्र, खेलकुद, भाषा-साहित्य, मत-मतान्तरका अतिरिक्त स्तम्भसमेत थप गर्दै प्रकाशित हुँदै अघि बढ्न सक्षम होस् भन्ने शुभेच्छा पनि प्रकट गर्न चाहन्छौं । जसको कार्यान्वयनसँगै अझ सुधार, स्तरीयता तर्फसमेत विशेष ध्यान पु-याउन हुन हार्दिक अनुरोध गर्न चाहन्छौं । हामी यी सबको अपेक्षा सहित अझ प्रगति गर्दै नम्बर एक भन्दा अब्बल बन्न सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका पूर्ण सफल रहोस्, धन्यवाद !!

-अर्चना चाम्लिङ, गाईघाट, उदयपुर, कल्पना किराती -धरान -११, सुनसरी, गंगादेवी लिङथेप -खाँदवारी -५, सखुवासभा, तीर्था गुरुङ -कानेपोखरी -४, मोरङ, हरिकला गुरुङ -दमौली, तनहुँ ।

आर्थिक मन्दीको असर बालबालिकामासमेत

रूषा थापा

बाटोमा विद्यालय हिडिंरहेका विद्यार्थी तथा बालबालिकामा निराशा छाएको छ। कतिपय त वीचमै पढाइ छोडेर गाउँ फर्किनुपर्ने अवस्था आएको भन्दै कुराकानी गरिरहेको पनि सुनिन्छ । आमाबुवा बेरोजगार भएपछि कोठा भाडा वा विद्यालय फिस तिन नसकेर वीचमै पढाइ छोडेर अभिभावकसँगै गाउँघर फर्किन लागेको उनीहरु बताइरहेका हुन्छन् ।

अहिले निजी विद्यालयका विद्यार्थी होस् या सरकारी विद्यालयका । उनीहरुले निराश हुदैँ यस्ता कुराकानी गरिरहेको भेटिन्छ । यहाँ बसाई छोडेर गाउँ फर्किएपछि त्यहाँ भर्ना लिइदैन । जसले गर्दा ती बालबालिकाको पढाइ एक वर्ष विग्रिन पुग्छ । फेरि एक वर्षपछि पनि पढ्न पाइन्छ कि पाइदैन ?

अर्कोतिर, यहाँ बनाएका साथीभाइ र गुणस्तरीय शिक्षा, सेवासुविधा छोड्नुपर्दा उनीहरुमा मानसिक समस्या समेत देखिन्छ । आज ती बालबालिकाको भविष्य अनौल हुन पुगेको छ। वाआमासँग रोजगारी नहुँदा, व्यापारव्यवसाय ठप्प हुँदा त्यसको मार बालबालिकाले भोग्नुपरेको छ ।

बालबालिका कहिल्यै भुट्टो ठो बोल्दैनन् । बरु ठूला मान्छेहरु ढाँट्छन् । मुलुकमा आर्थिक मन्दी छ । बेरोजगारी, महँगी र गरिबी दिनप्रति दिन बढ्दो छ । मानिसहरुले कोठा भाडा, सटर भाडा वर्षोदेखि तिर्न सकेका छैनन् । कुनै अभिभावकले पनि आफ्नो बालबालिकाको भविष्य अन्धकार होस् भनेर चाहँदैन ।

सबैलाई आफ्नो बालबालिकालाई राम्रो, गुणस्तरीय शिक्षा, सेवासुविधा दिन मन लाग्छ । तर, काठमाडौँ उपत्यकामा त पानी समेत किनेर खानुपर्छ । घरधनीहरु दिउँसै बत्ती बाल्नुपर्ने अध्याँरो सानो कोठाको मासिक पाँच हजारदेखि दश हजारसम्म लिन्छन् । एक फल्याटको २५ हजारदेखि तीन लाख र एउटा सटरको ५० हजारदेखि १५ लाखसम्म लिइएको पाइन्छ ।

खाद्यान्नको मूल्य पनि त्यत्तिकै बढेको छ । सय रुपैयाँदेखि १५ सयसम्म खाद्यान्नको मूल्य बढेको पाइन्छ । महगी बढेको बढ्यै छ तर यहाँ एकातिर काम पाइन्न अर्कोतिर काम गरेपनि समयमा तलब दिइदैन । मानिसलाई भोक लाग्छ, खानेकुरा चाहियो । बस्नका लागि बाँस चाहियो ।

अहिले राजधानीको व्यापारिक स्थलहरुमा समेत व्यापारीहरु व्यापार नभएको गुनासो गर्छन् । मालपोत र यातायात कार्यालयमा लेखनदास गर्न बसेकाहरु पनि कोही सेवाप्राही आउँदैनन् भनेर भन्छन् । त्यस्तै, ज्यालादारी गर्नेहरु अहिले घरघरमा काम खोज्दै आइपुग्छन् । हरेक क्षेत्रमा मन्दी आइसकेको सर्वसाधारणको भनाइ छ ।

एकथरी मानिस फेरि सहकारीले पैसा खाइदियो भन्छन् । सहकारीले बचत गरेको रकम समेत

खाईदिँदा, व्यापारव्यवसाय ठप्प हुँदा र महंगी बढेको बढ्यै गरेपछि मानिसहरु उपत्यका छोडेर आफ्नै गाउँघर फर्किन लागेका हुन् ।

महिना मनुंअघि घरधनी भाडा माग्न ढोका ढक्कटाउँछ । पसलमा सामान किन्नुअघि पैसा दिनुपर्छ । सार्वजनिक यातायातमा चढ्नेविक्तिकै सहचालक भाडा निकाल्नुस् भन्छ । बिरामी भएर अस्पताल जाँदा भर्ना अघि नै पैसा डिपोजिट गर्नुस् भनिन्छ । सरकारी विद्यालयमा पनि विभिन्न वहानामा पैसा उठाइन्छ ।

निजी विद्यालय त भन्नु अभिभावक लुट्न र ठग्न खुलेका हुन् । कतिपय अभिभावकले फिस तिर्न नसक्दा बालबालिकाहरु परीक्षा दिनबाटै वञ्चित भएको तथा आत्महत्या गर्नुपर्ने अवस्थामा समेत पुगेको घटना पनि छन् । व्यापारीहरु हप्तैपिच्छे सामानको मूल्य बढाउँछन् ।

पछिल्लो समय सर्वसाधारण पसल जान छोडेका छन् । दिनप्रति दिन महंगीले सीमा नाघ्दा सर्वसाधारणले अत्यावश्यक वस्तु तथा सामान समेत किन्न छोडेका छन् । घरजग्गा, गाडी र सेयर दलालीहरुको पनि विजोक छ । एक कप चिया खान समेत उनीहरु अरुको आशमा बस्छन् ।

करोडौँ बचतकर्ताको खर्बो रकम सहकारीले भ्रष्टाम पारिहाल्यो । एकै बचतकर्ताको पाँच हजारदेखि करोडसम्म सहकारीले पचाएको छ । सहकारी पीडित बचतकर्ताहरु राजधानीको माइतीघर मण्डलामा ६२ दिन आन्दोलनमा वसे । तर, उपलब्धि केही भएन ।

जनताले अहिले सहकारीमा बचत गर्न छोडेका छन् । सहकारीका कर्मचारी वा सञ्चालक देखे उनीहरु चोर, फटाहा, दलाल आयो भन्छन् । सरकारले आगामी चैत्र मसान्तभित्र बचतकर्ताको रकम फिर्ता गर्न निर्देशन दिएको छ ।

तर, बचत माग्न सहकारी जाँदा कार्यालय नै बन्द छ । कतिपय सहकारी खुलेपनि भित्र कर्मचारी हुँदैनन् । सहकारीले बचत फिर्ता नगरेपछि कोठा भाडा, बालबालिकाको फिस र उपचार खर्चका लागि मानिसहरुले आफूसँग भएको सुन धितो राखेको पाइन्छ ।

यस्तो गर्दा एक लाखको सुन धितो राखेमा ५० हजार दिइन्छ, त्यो पनि ३६ प्रतिशत व्याजमा । फेरि तीन महिनाभित्र त्यो ऋण तिरिसक्नुपर्छ । नभए एक लाखको सुन ५० हजारमा पचाइन्छ । मानिससँग धितो छ । तर, धितो किन्ने चाहिँ कोही छैन । घरजग्गा, गाडी र सेयरको मूल्यमा दिनहुँ गिरावट आएको छ । हिजो घरजग्गा, गाडी र सेयर भएकाहरु यो बेच्दा यति मूल्य आउँछ, भनेर घमण्ड गर्थे । तर, त्यो घमण्ड आज सकिएको छ । घरजग्गा, गाडी र सेयरको मूल्य पाँच दशकअघिकोमा फर्किएको छ ।

जे व्यक्तिले बैक तथा वित्तिय संस्थाबाट ऋण लिएर घरजग्गा, गाडी र सेयर किनेको थियो, उसलाई आज मनुं कि बाँच्नु भएको छ ।

सार्वजनिक स्थलहरुमा बैक तथा वित्तिय संस्थाको ऋण तिन नसकेर वा व्यापारव्यवसायमा डुबेपछि आत्महत्या गरेको प्रशस्तै सुनिन्छ ।

पहिलापहिलाका मानिसहरु खेतबारी ठूलो भन्थे । जोसँग खेतीयोग्य जमिन छ, ऊ नै सबैभन्दा धनी भनिन्थ्यो । पछिल्लो समय खेतीयोग्य जमिनमा घर बनाइयो । त्यहीँ जमिन बेचेर गाडी र सेयर किनियो । तर, घर, गाडी र सेयरको मूल्य घटेपछि अहिले ती व्यक्तिहरु तनावमा छन् ।

दुई वर्षअघि आनाको २५ लाखमा किनेको जग्गा अहिले लाख रुपैयाँमा विक्री नभएको समेत सुनिन्छ । चार हजार कित्ता हालेको सेयर सय रुपैयाँमा बिक्रिँदैन । १५ लाखमा किनेको गाडी लाख रुपैयाँमा विक्री हुन्न । सहकारी त बचतकर्ताको रकम लिएर भागिहाल्यो ।

बैकमा आफुले नै राखेको रकम लिन जाँदा समेत किर्चकिर्च गरिन्छ । अहिले बैकमा बचत गर्नेभन्दा निकाल्नेको भीड छ । मेडिकल व्यवसायी दुर्गा प्रसाई र भाटभटेनी सुपरमार्केटका सञ्चालक मीनबहादुर गुरुङका कारण बैक टाट पल्टिने अवस्थामा पुगेको बताइन्छ ।

बैकबाट अबो ऋण लिएर साँवाब्याज तिर्ने धेरै छन् । तीमध्ये यीनीहरु पनिहुन् । बजारमा पाँच सय र हजारको नोट हाहाकार भइसकेको छ । ङोकोमा साग बेच्ने समेत व्यापार नै हुन छोडेको बताउँछन् । सानो व्यापारी होस् ठूलो मन्दीका कारण भाडा नै तिर्न नसक्ने अवस्थामा पुगेको बताउँछन् ।

कामदारलाई पनि तलब दिन नसकेपछि धमाधम कामबाट निकालेका छन् । अर्थमन्त्री डा.प्रकाशशरण महत र राष्ट्र बैकका गर्भनर महाप्रसाद अधिकारी अहिले पनि अर्थतन्त्र सुधारको बाटोमा रहेको बताइरहन्छन् । हप्तामा दुई दिन (सोमवार/बिहिवार) मन्त्रिपरिषद्को बैठक बसिन्छ ।

अनि बैठकमा हप्तैपिच्छे विदेशी ऋण स्वीकृत गरिन्छ । राज्यको ढुकुटीमा राजस्व सकलन गर्न छोडिसकेको छ । २७ खर्ब विदेशी ऋणको साँवाब्याज तिर्न नसक्ने अवस्थामा सरकार पुगेको छ । प्रत्येक नेपालीको टाउकोमा लाखौँ विदेशी ऋण छ ।

हुँदाहुदैँ देशै कालोसूचीमा पर्ने अवस्थामा पुगेको छ । सरकार न सरकारी कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, ज्येष्ठ नागरिकको तलब तथा भत्ता कटौती गर्छ न त सेवासुविधा

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौँ त्यसबाट हुने फाइदा लिऔँ ।

- बालविवाहलाई निरुत्साहित गरौँ र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौँ / गराउन पहल गरौँ ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौँ । सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौँ र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौँ ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौँ सभ्य नागरिकको परिचय दिऔँ ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौँ र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौँ ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔँ, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट वञ्चित नगरौँ साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौँ । खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौँ र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौँ ।
- सावुन पानीले हात धुने बानी बसालौँ । अरूलाई पनि सिकाऔँ । सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौँ / नगराऔँ । हावाहुँरीवाट हुने आगलागीबाट बचौँ र अरूलाई पनि सावधानी गरौँ ।
- लैंगिक हिंसा विरुद्धको आवाज बुलन्द गरौँ र त्यसको अन्त्य गरौँ । वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔँ ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरुदा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔँ ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौँ ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔँ । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौँ ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔ र अवसरको फाइदा उठाऔँ ।

कानेपोखरी गाउँपालिका

रमाइलो, मोरङ, प्रदेश नं. १, संघीय

गर्ने कटौती गर्छ । अर्थमन्त्री र प्रधानमन्त्री अर्थतन्त्रमा कुनै समस्या छैन भन्दै जनतालाई भ्रममा परेर कुर्सीमा बसेका छन् ।

मुलुकको अर्थतन्त्र, महंगी, बेरोजगारी र गरिबीको अवस्था बारे अर्थमन्त्री, प्रधानमन्त्रीभन्दा बढी ज्ञान बालबालिकामा छ । महंगीले सीमा नाघिसकेको छ । गरिवहरु भोकभोकै मर्नुपर्ने अवस्था निम्तिएको छ भने धनी भन्नु भन्नु धनी हुँदै गएको छ । धनी र गरिवबीचको खाडल बढेको छ ।

घरधनीहरु कोठा, सटर भाडा महिनेपिच्छे बढाउँछन् । यातायात व्यवसायीहरु सार्वजनिक यातायातको भाडा बढाएको बढ्यै गर्छन् । निजी अस्पताल र विद्यालय जनता ठग्न पल्केका छन् । सरकारी विद्यालयका शिक्षकशिक्षिकाहरु बालबालिका पढाउँदैनन्, राजनीतिक दलको भोला बोकेर हिँड्छन् अनि जनताले तिरैको करबाट तलबभत्ता खान्छन् ।

सरकारी अस्पतालमा बसेका डाक्टर, नर्सहरु पनि बिरामीको उपचार गर्दैनन् । उल्टो निजी क्लिनिकमा बिरामी रिफर गर्छन् । एउटै सरकारी कर्मचारीको मासिक तलब ३२ हजारदेखि लाखौँ छ । भत्ता र सेवासुविधा छुट्टै हुन्छ । घरधनीहरु पनि घर भाडामा लगाएर मासिक लाखदेखि करोड उठाउँछन् ।

यी व्यक्तिहरुका छोराछोरी अमेरिका, अस्ट्रेलिया छन् । महिनामै दशौँ लाख कमाउँछन् । तर, महिनामा पाँच हजार कमाउने र दश लाख कमाउनेलाई बजारमा सामानको मूल्य भने बराबर हुन्छ । तेरो काम गर्ने ठाउँमा तलब कम रहेछ भनेर न घरधनीले कोठा सस्तोमा दिन्छ न पसलले सामान ।

अस्पतालहरुमा पनि उपचार निःशुल्क गरिदिइँदैन । जो मानिस चिप्नो घस्न सक्छ, भुट्टो ठोल्न र अरूलाई सजिलै ठग्न सक्छ, ऊ यहाँ सजिलै बस्न सक्छ तर जो मानिसलाई यस्तो काम गर्न आउँदैन, ऊ गाउँ फर्किनुबाहेक केही विकल्प छैन ।

घरधनी, व्यापारी र व्यवसायीहरुले यहाँ आफ्नो मनोमानी चलाएका छन् । तर, सरकार अनुगमन गरेर कारवाही गर्दैन । सरकार भन्छन्, श्रमिकलाई मासिक १७ हजार तीन सय तलब दिनुपर्छ । विडम्बना अहिले पनि मासिक तीन हजारमा मानिसहरु अरुको घरमा बिहानदेखि बेलुकासम्म काम गर्न बाध्य छन् । अनि कहाँ छ सरकार ? कहाँ छ कानून ?

भाषा–साहित्य

नेपालभाषा कविता

अर्थया अनर्थ

– नवीन चित्रकार

लः न्ह्यानाच्चनी

खुसि मौन ल्वहायात थियाः

ल्वहा सुकच्चनी

लःया गतियात धाः बिया ।

स्वकुमितय्सं तायेकाच्चनी

युद्ध छगू लः व ल्वहाया धका

खनाच्चंगु द्श्ययात सत्य नाली

वास्तविक आपालं तापाक्क च्वना ।

अर्थया अनर्थ जुड्क

छगू उपमा शत्रु व मित्रया

यथार्थ दुनेया यथार्थ्य धुलं त्वपुइ

स्वस्वखंक नानाथरिया

खँत बयबय् जुइ

लःया स्वतन्त्रतायात हत्न यात धकाः ।

कला–मनोरञ्जन

बाँसुरी बाजा प्रतियोगिता सम्पन्न

भक्तपुर - नेपाल मजदुर किसान पार्टीका केन्द्रीय सचिव एवं भक्तपुर क्षेत्र नं १बाट निर्वाचित संघीय सांसद प्रेम सुवालको प्रमुख आतिथ्यतामा ब्यासी सांस्कृतिक समूहद्वारा आयोजित गाइजात्रा महोत्सव २०८० मा सहभागी विभिन्न समूहका पुरस्कृत कलाकारलाई प्रमाण-पत्र वितरण गरिएको छ । उक्त कार्यक्रममा सहभागिता भई भक्तपुर नगर मूल्याङ्नमा पुरस्कृत हुने समूहमा लुसी प्याख्ँ, लाहुरे प्याख्ँ र हुला प्याख्ँका कलाकारलाई प्रमाण-पत्र वितरण कार्यक्रम गरिएको हो । यस अवसरमा प्रमुख अतिथि माननीय सांसद प्रेम सुवालले साहित्य सिर्जना गर्दा नेमकिपाको प्रकाशन अध्ययन गर्नु पर्ने बताउदै जन भावना नसेमेटिएको साहित्यले शोषित पीडित जनताको सेवा गर्न नसक्ने बताए । त्यस्तै माननीय सांसद सुवालले आज प्यालेस्तानी जनताको हत्या अमेरिकी साम्राज्यवादको इशारामा इजरायलले गर्दैछ । अरूलाई आपत पर्दा हामीले विरोध गरे भोलि नेपाल माथि बम बारुद खस्दा पनि मित्र राष्ट्रका जनताले विरोध गर्छ, आज विद्यार्थीहरुले प्यालेस्तानी बालबालिका र जनताको हत्याको विरोधमा भक्तपुरमा जुलुश प्रदर्शन गर्नु सकारात्मक हो भएको औल्याए । यसैगरी स्थानीय समाजसेवी गणेश प्रसाद सुवालले विजयी कलाकारहरुलाई बधाई दिइदै जनपक्षीय कलाकार उत्पादन गर्न र कला-संस्कृति, साहित्यको माध्यमबाट जनताका समस्या उजागर गर्न प्रत्येक वर्ष टोलबाट गाइजात्राको अवसरमा गाइचा प्याख्ँ र अन्य सांस्कृतिक टोलीले प्रहसन गरेको बताए । सो कार्यक्रमको सभापतित्व गरेका ब्यासी सांस्कृतिक समूहका अध्यक्ष राजकुमार लघुले टोलमा सांस्कृतिक जागरण ल्याउन प्रत्येक वर्ष गाइजात्रा महोत्सवमा प्रतिस्पर्धा गरिएको बताउदै विजयी सांस्कृतिक विधाका कलाकारहरुलाई बधाई दिएका थिए । ब्यासी सांस्कृतिक समूहका कृष्णराम पहिले कला-संस्कृति स्थानीयको पहिचाहन भएको बताए । आयोजित कार्यक्रममा कलाकार सुन्दर ब्यान्जुले पनि आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए ।

अन्तर्राष्ट्रिय महिला चलचित्र महोत्सव सम्पन्न

काठमाडौँ - नेपाल चलचित्र विकास बोर्डको हलमा अस्ति शनिवार नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय महिला चलचित्र महोत्सव सम्पन्न भएको छ । महोत्सवमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय फिल्म निर्माताहरुले सहभागिता जनाएका थिए । दिनभर शनिवार चलेको महोत्सवको उद्घाटन संघीय संसदकी उपसभामुख इन्दिरा राना मगरले गरेकी थिइन् भने, समापन सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री रेखा शर्माले गरेकी थिइन् । यस अवसरमा मन्त्री शर्माले लघु फिल्म प्रतिस्पर्धाका विजेतालाई पुरस्कार प्रदान गरेकी थिइन् । महोत्सवमा महिलाद्वारा निर्देशित सहभागी चलचित्र तीनदेखि १५ मिनेट लामा चलचित्र मध्ये अनुष्का अर्यालद्वारा निर्देशित 'सङ्कल' पहिलो भएको थियो । त्यस्तै अनिता स्याङबोद्वारा निर्देशित ‘ वर्थ’, श्रेयन राजभण्डारीद्वारा निर्देशित 'अक्वारियम', पुनम पौडेलद्वारा निर्देशित 'लिभिड विथ डिग्निटी' र सरिता शाहद्वारा निर्देशित 'नोटबुक'ले विशेष लघु फिल्मतर्फको पुरस्कार जित्न सफल रह्यो । डेलिगेट्सको रूपमा भारतीय फिल्म मेकर आराधना कोहली कपुर, बंगलादेशकी सुमी खान, तान्जानियाकी मारियम मोहम्मद हमादी, किर्गिस्तानकी जाम्बी जुजुबालिविभा, आइवाट नेपाली संस्थापक बन्दना राणा, पूर्वअध्यक्ष अनुपा श्रेष्ठ, नेपाली फिल्ममेकर प्रसुना डंगोल लगायतको उपस्थिति थियो ।

महोत्सवमा नेपाली र विदेशी गरी १३ फिल्म स्क्रिनइ गरिएको थियो । यस्तै कम्बोडियाको 'सेक्रेट किलर', ट्युर्निसियाको 'द नाइट अफ द ब्लाइन्ड मुन', तान्जानियाको 'मुहाली', किर्गिस्तानको 'सागा अन ओमेन' लगायतका चलचित्र प्रदर्शन गरिएको थियो ।

प्रहरी गतिविधि: लागू औषध कारोबार अभियोगमा पक्राउ

काठमाडौँ - मानववेचबिखन तथा ओसार पसार कसूरमा राजविराज नगरपालिका-३ स्थित लक्ष्मी गेष्ट हाउसका संचालक समेत २ जनालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

पक्राउ पर्नेहरूमा गेष्ट हाउसका संचालक राजविराज नगरपालिका-६ बस्ने ५७ वर्षीय अरुण चन्द्र मिश्र र गेष्ट हाउसका प्रबन्धक महादेवा गाउँपालिका-२ बस्ने ४१ वर्षीय राम प्रकाश मण्डल रहेका छन् ।

उक्त गेष्ट हाउसमा वेश्यावृत्ती भइरहेको भन्ने सूचनाको आधारमा जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीबाट खटिएको प्रहरीले गेष्ट हाउसमा महिलाहरूलाई विभिन्न प्रलोभन देखाई जबरजस्ती वेश्यावृत्ती गराउने कार्य भइरहेको अवस्थामा फेला पारी दुवै जनालाई पक्राउ गरेको हो ।

उनीहरू उपर मानववेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण ऐन, २०६४ अन्तर्गतको कसूरमा सप्तरी जिल्ला अदालतबाट म्याद थप अनुमति लिई प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको प्रहरी स्रोतले जनाएको छ ।

त्यसै गरी पोखरा महानगरपालिका-३० पावरहाउस चोकबाट नियन्त्रित लागूऔषध नाईट्राभेट १ सय ७७ पिससहित पर्सा ठोरी गाउँपालिका-३ बस्ने २० वर्षीय विशाल दिसवा थारूलाई शनिवार राति प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

वडा प्रहरी कार्यालय गगनगौडाबाट खटिएको प्रहरीले पोखरातर्फ जाँदै गरेको हाईसमा सवार उनलाई उक्त लागूऔषधसहित पक्राउ गरेको हो । यस सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

त्यसै गरी प्युठानबाट समाचारमा जनाइए अनुसार अवकाश प्राप्त प्रहरी कर्मचारी तथा अमर शहिद प्रहरी परिवारका निर्मित एक दिवसीय कृषि सम्बन्धी तालिम प्युठान नगरपालिका-९ मरन्ठानास्थित वडा कार्यालयको सभाहलमा शुक्रबार सम्पन्न भएको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय

प्युठान, एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय र प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन ईकाई प्युठानको संयुक्त आयोजनामा सीपमूलक एवम् व्यवसायिक तालिम, सहज पारिवारिक वातावरण तयार गर्ने हेतूले र अवकाश प्राप्त प्रहरी कर्मचारी, अमर शहिद प्रहरी परिवारलाई मनोसामाजिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन र आर्थिक सबलीकरण गरी मनोबल अभिवृद्धि गर्नका लागि उक्त तालिम संचालन गरिएको हो ।

कार्यक्रममा जिल्ला प्रहरी कार्यालय प्युठानका प्रमुख प्रहरी नायव उपरीक्षक ईश्वर थापाले सामूहिक सहकार्यले अवकाश प्राप्त प्रहरी कर्मचारीहरू तथा अमर शहिद प्रहरी परिवारको पारिवारिक जीवनमा सुधार हुने, शारीरिक मानसिक रूपमा स्वस्थ रहन सहयोग पुग्नका साथै उत्पादन र आर्थिक रूपमा समेत टेवा पुग्ने बताउनुभयो । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाई प्युठानका कार्यालय प्रमुख चुमान सिंह गिरी, एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय प्युठानका निर्मित कार्यालय प्रमुख उमेश चन्द्र श्रेष्ठले आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुको साथै सहभागीहरूबाट उठेका जिज्ञासा र सवालहरूको जवाफ दिनुभएको थियो ।

सो अवसरमा प्युठान नगरपालिका-२ का वडाध्यक्ष तथा नेपाल पूर्व प्रहरी संघ प्युठानका जिल्ला अध्यक्ष मोहन सिंह बिष्ट, प्युठान नगरपालिका-९ का वडाध्यक्ष विकास केसी र पूर्व वडा अध्यक्ष नेयर सिंह केसीले समेत आ-आफ्नो धारणा व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी विकास कार्यालय प्युठानले महिला लक्षित तरकारी उन्नत वीउ किट अमर प्रहरी परिवारका महिलाहरूलाई जनही १/१ थान वितरण गर्नुका साथै उपस्थित सम्पूर्णलाई रातो मुलाको वीउ र आलुमा छुनै कीटनाशक औषधि वितरण गरी सोको प्रयोग गर्ने तरिका सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान

गरिएको थियो ।

त्यसै गरी कास्कीको पोखरा महानगरपालिका-३० पावरहाउसस्थित सडकबाट अवैध लागूऔषध गाँजा ४ केजीसहित धादिङ गजुरी गाउँपालिका-३ घर भएका २० वर्षीय बिनोद विक शनिवार दिउँसो पक्राउ परेका छन् । वडा प्रहरी कार्यालय गगनगौडाबाट खटिएको प्रहरीले काठमाडौँबाट पोखरातर्फ जाँदै गरेको बा.१ प १२ ९४ नम्बरको बसलाई जाँच गर्ने क्रममा बसमा सवार बिकलाई उक्त गाँजासहित पक्राउ गरेको हो ।

त्यस्तै बर्दिया, वढैयाताल गाउँपालिका-८ पशुपति बजारबाट अवैध लागूऔषध ब्राउनसुगर जस्तो देखिने पदार्थ १४ ग्राम ९ सय ७० मिलिग्रामसहित गुलरीया नगरपालिका-११ बस्ने ४२ वर्षीय कमि अहमद मनिहार र ३५ वर्षीय अयोध्या प्रसाद धोवी शनिवार दिउँसो पक्राउ परेका छन् । ईलाका प्रहरी कार्यालय मैनापोखर, प्रहरी चौकी जमुनी र लागूऔषध नियन्त्रण ब्यूरो शाखा कार्यालय नेपालगंजबाट खटिएको प्रहरीले भारतबाट नेपालतर्फ आउँदै गरेको भे.१ प ८३२१ नम्बरको मोटरसाइकलमा सवार उनीहरूलाई उक्त पदार्थसहित पक्राउ गरेको हो ।

त्यस्तै मोरङबाट प्राप्त अर्को समाचार अनुसार विराटनगर महानगरपालिका-५ कोचाखाल बस्ने २८ वर्षीया लक्ष्मी कामत अवैध लागूऔषध गाँजा १ किलो ३ सय ग्रामसहित शनिवार साँझ पक्राउ परेकी छिन् । वडा प्रहरी कार्यालय विराटनगरबाट खटिएको प्रहरीले उनको घरबाट उक्त गाँजा फेला पारी उनलाई पक्राउ गरेको हो ।

त्यस्तै कैलाली, लम्कीचुहा नगरपालिका-९ प्रतापपुरबाट अवैध लागूऔषध खैरो हेरोइन जस्तो देखिने पदार्थ ३ सय १० मिलिग्रामसहित सोही ठाउँ बस्ने ३४ वर्षीय साजित चौधरी शनिवार राति पक्राउ परेका छन् । प्रहरी चौकी प्रतापपुरबाट खटिएको प्रहरीले उनलाई उक्त पदार्थसहित पक्राउ गरेको हो ।

त्यस्तै मकवानपुर, हेटौँडा उ प म ह ा न ग र प ा ल ि क ा - १ ०

बाथः प्याखँ, ५ गते युद्ध कला (शितज्वर- विषमज्वर युद्ध, महादेव-कृष्ण युद्ध), ६ गते देवी प्याखँ, ७ गते ज्ञ शयण, ८ गते बराह अवतार, ९ गते नृसिंह अवतार, १० गते वस्वहरण लिला, ११ गते दधि लिला देखाइनेछ ।

प्रहरी..

इन्टरपोलका सबै एक सय ९५ सदस्य राष्ट्रका प्रतिनिधि सहभागी हुने उक्त महासभामा इन्टरपोलका महत्वपूर्ण विषयमा मतदानद्वारा निर्णय गरिने प्रावधानअनुसार नेपालले पनि उक्त मतदानमा भाग लिनेछ । साथै प्रहरी महानिरीक्षक कुँवर नेतृत्वको प्रतिनिधिमण्डल तथा इन्टरपोलका अध्यक्ष-महासचिवबीच शिष्टाचार भेटघाट तथा छलफल हुने कार्यक्रमसमेत रहेको छ ।

यसैगरी इन्टरपोलको ग्लोबल आउटरिच र क्षेत्रीय समर्थन (जीओआरएस) का प्रतिनिधि तथा मित्रराष्ट्र भारत, चीन र युएईका प्रतिनिधिसँग समेत विविध विषयमा

बसपार्कबाट अवैध लागूऔषध गाँजा करिब ६ केजीसहित चितवन रत्ननगर नगरपालिका-३ लौरीचोक बस्ने २० वर्षीया सरिता लामा आइतबार बिहान पक्राउ परेकी छिन् । प्रहरी चौकी बसपार्कबाट खटिएको प्रहरीले धनगढीबाट काकडभिट्ठातर्फ जाँदै गरेको प्रदेश १-०१-००१ ख ३४११ नम्बरको बसलाई जाँच गर्ने क्रममा बसमा सवार लामालाई उक्त गाँजासहित पक्राउ गरेको हो ।

सबै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले थप अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

त्यस्तै उदयपुरको उदयपुरगढी गाउँपालिका-७अधेरीस्थितनेपालटारबाट गाईघाटतर्फ जाँदै गरेको प्र १-०५-००१ ख ००४४ नम्बरको अन्तर्पूर्ण बोर्डिङ स्कूलको बस आफै अनियन्त्रित भई शनिवार दिउँसो दुर्घटना हुँदा बसका चालक समेत ३ जनाको मृत्यु भएको छ । दुर्घटनामा गम्भीर घाइते भएका बसका चालक त्रियुगा नगरपालिका-६ बस्ने ४० वर्षीय भिखन चौधरी, बसमा सवार सोही ठाउँ बस्ने ११ वर्षीय विकास चौधरी र ७ वर्षीया कुमारी चौधरीको जिल्ला अस्पताल गाईघाटमा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो । साथै दुर्घटनामा घाइते भएका १ जनाको जिल्ला अस्पतालमा उपचार भइरहेको, १२ जनालाई थप उपचारको लागि न्युरो अस्पताल विराटनगर रिफर गरिएको छ भने २७ जना उपचार पश्चात डिस्चार्ज भएका छन् ।

यसैगरी उदयपुर, बेलका नगरपालिका-८ एल.के.खोजस्थित सडकमा प्रदेश नं.१-०५००१ प ०८३१ नम्बरको मोटरसाइकल आफै अनियन्त्रित भई गएराति दुर्घटना हुँदा चालक सोही नगरपालिका-४ गुरुङचौरी बस्ने ३२ वर्षीय हरिशंकर घिमिरेको मृत्यु भएको छ । दुर्घटनामा गम्भीर घाइते भएका उनको धरान घोपामा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो । साथै दुर्घटनामा घाइते भएका मोटरसाइकलमा सवार १ जनालाई थप उपचारको लागि नोबेल अस्पताल विराटनगर रिफर गरिएको छ ।

छलफल तथा द्विपक्षीय बैठक हुने कार्यक्रम रहेको छ ।

प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरको अनुपस्थितिमा प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक टेकप्रसाद राईले नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयको दैनिक प्रशासनिक कामकाजको जिम्मेवारी सम्हाल्ने प्रहरी प्रधान कार्यालयले जनाएको छ । प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरसहितको टोलीलाई आज बिहान प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षकहरू, प्रहरी नायव महानिरीक्षकहरूलगायत वरिष्ठ प्रहरी अधिकृतले त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल गौचरमा शुभकामनासहित बिदाइ गरेका थिए ।

धर्मस्थलीका...

भनाइ थियो ।

त्यस्तै, तालिम कार्यक्रमका संयोजक रविकुमार ङंगोलले अन्तर्निहीत क्षमताको विकासले व्यक्तिको वास्तविक पहिचान स्थापित गराउने बताए ।

मौलिक हकअधिकारको विषय, प्रशासनीक व्यवहार र प्रस्तुति शैलीको लागि पनि सिलसिला मिलाएर बोल्ने क्षमता आवश्यक रहेको उहाँको भनाइ थियो ।

धमाथू नेवा: ग्वहालि पुच: सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत विभिन्न गतिविधि सञ्चालन गर्न स्थापना गरिएको समूह हो ।

काठमाडौँ महानगरपालिकाका विभिन्न टोल, कीर्तिपुर, भक्तपुरको मध्यपुर थिमि, ललितपुर महानगरपालिकामा पनि ग्वहालि पुच:का शाखाहरू छन् । समुदायभित्र कोहीकसैलाई समस्या पर्दा सामूहिक रूपमा सहयोग गर्ने, स्थानिय भाषा, लिपि, कला र संस्कृति संरक्षण तथा प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा समूहले काम गर्दै आएको छ ।

बालाजुदेखि ४ किलोमिटरको दूरीमा अवस्थित ग्रामसेवा माध्यमिक विद्यालयको सभाहलमा मंसरी ५ देखि मंसरी ११ गतेसम्म संचालन हुनेछ ।

प्रत्येक दिन दुई घण्टा भइरहेको तालिम कार्यक्रममा १५ जना प्रशिक्षार्थी सहभागी छन् ।

खेलकुद

लिग दर्शकको उपस्थिति भव्य हुने

काठमाडौँ - नेपाल सुपर लिग (एनएसएल) को दोस्रो संस्करण शुक्रबारदेखि सुरु हुदैछ । आयोजक नेपाल स्पोर्ट्स एण्ड इभेन्ट म्यानेजमेन्ट (एनएसइएम) ले बुधवार एक पत्रकार सम्मेलनमार्फत प्रतियोगिताका लागि सम्पूर्ण तयारी पूरा भएको जानकारी दिएको हो ।

कोभिड संक्रमणको समयमा बिना दर्शक आयोजना भएको पहिलो संस्करणको अपार सफलतापछि दोस्रो संस्करणमा केहि फरक माहोल हुदैछ । आयोजकले यसपटक दर्शकको उपस्थितिले लिग थप भव्य हुने अपेक्षा राखेको छ । नेपाल सुपर लिगका प्रबन्ध निर्देशक श्रेयान्था कार्कीले नेपाली फुटबलको विकास गर्ने लक्ष्यसहित संचालित एनएसएलमा यसपटक दर्शकको उपस्थितिले लिग भव्य हुने बताए ।

‘हामीले विगतमा ए डिभिजन लिगका दौरान रंगशाला खचाखच भरिएको देखेका छौँ । पछिल्लो केहि वर्षमा त्यो क्रेज घटेको अनुभव रहेको छ । एनएसएलले अब रंगशालामा दर्शक फर्काउने प्रयास गर्नेछ । त्यसका लागि स्तरीय खेल त छ्दै छ, दर्शकहरूका लागि अन्य सुविधा पनि ल्याउनेछौँ,’ कार्कीले भने ।

एनएसएलले यसपटक उद्घाटन समारोहमा लोकप्रिय गायक सुशान्त केसीसँगै अन्य कार्यक्रम पनि राखेको छ । यसबाहेक दर्शकहरूका लागि मनोरन्जनात्मक कार्यक्रम, फुड स्टल लगायत अन्य व्यवस्था गरिने कार्कीले जानकारी दिए । लिग अघि बढेसँगै दर्शकहरूलाई लक्षित गरेर अन्य कार्यक्रम पनि ल्याउने उनले जानकारी दिए ।

एनएसएलले यसपटक आइएमइ पेसँग सहकार्य गर्दै टिकट अनलाइन विक्री सुरु गरिसकेको छ । रंगशालाको सामान्यतर्फ २ सय र भीआइपी तर्फ ५ सय रुपैयाँ टिकट दर तोकिएको छ । एनएसएलले दर्शकहरूको संख्या बढाउन टिकट मूल्य भन्दा सहभागितालाई प्राथमिकता दिएको दावी गरेको छ ।

यसपटक गत संस्करणको तुलनामा सहभागी टोली बढेसँगै लिगमा खेल संख्या पनि बढेको छ । अघिल्लो संस्करणका ६ र ३ नयाँ टोली गरि ९ टोलीले ४० खेल खेल्नेछन् । उपाधि विजेताले प्राप्त गर्ने रकम पनि दर्शकको उपस्थितिले नै यकिन निर्धारण हुने कार्कीले जनाए ।

‘हामीले अहिले नै क्लबहरूलाई विजेताले यति रकम पाउने भनेका छैनौँ । कम्तिमा ७० लाख रुपैयाँ हुन्छ, र दर्शकहरूको उपस्थिति अनुसार टिकटबाट उठेको रकमले १ करोडसम्म पुर्याउने हामीले आशा गरेका छौँ,’ कार्कीले प्रष्ट पारे ।

लिग सुरु हुनुअघि सहभागी टोलीका प्रशिक्षक र मार्की खेलाडीले पनि आ-आफ्नो क्लबको तयारी बारे बोलेका थिए । अधिकांश क्लबले राष्ट्रिय टोलीको खेलका कारण राम्रो तयारी नभएको बताएका थिए । यता एनएसएलले भने ए डिभिजन लिग र आफ्नो अस्तित्व फरक रहेको स्वीकार गर्यो । ए डिभिजन एन्फाको आधिकारिक लिग रहेकोमा कुनै शंका नरहेको र एनएसएल आफ्नो फुटबल विकासको लक्ष्यमा मात्र केन्द्रित रहेको प्रबन्ध निर्देशक कार्कीले प्रष्ट पारे । उनले हाललाई कुनै महत्त्वकांक्षी योजना नबोकी मात्र नेपाली फुटबललाई एक कदम अगाडी लग्ने सोचका साथ सबै ९ क्लब एकवद्ध भएर लागेको उनले बताए ।

यस्तै एनएसएलकी प्रमुख आश्रयता कार्की चौधरीले नेपाली फुटबलमा एनएसएलको लक्ष्य पूरा गर्न सबै सरोकारवालाको साथ अपेक्षा गरेको बताइन् । उनले एनएसएलबाट राष्ट्रिय टोलीले थोरै भएपनि प्रगति गरे आफ्नो प्रयास सार्थक भएको लाग्ने अभिव्यक्ति दिइन् ।

एनएसएलले आभोरी कोस्टका स्टार फरवार्ड डीडीएर ड्रोग्बा लिगका दौरान नेपाल आउने पनि जानकारी दियो । आफ्नो पारिवारिक कामले अहिले आउन नसकेपनि डिसेम्बर तेस्रो सातातिर उनी नेपाल आउने सम्भावना रहेको आयोजकले जानकारी दियो ।

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौं त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं ।

- बालविवाहलाई निरुत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊं र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं । सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । ’कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।’
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं । खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- सावुन पानीले हात धुने बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं । सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं / नगराऔं । हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैंगिक हिंसा विरुद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं । वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरुवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔ र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

भानु नगरपालिका

तनहुँ, ाण्डकी प्रदेश, संघीय नेपाल

कात्तिक...

ऐतिहासिक कार्तिक नाचमा भगवान विष्णुसँग सम्बन्धित १७ वटा धार्मिक कथाहरूसँग जोडिएको छ ।

यो ऐतिहासिक नाच पाटनका तत्कालीन राजा सिद्धिनरसिंह मल्लले आफ्ना गुरुहरू हरिवंश राजोपाध्याय र विश्वनाथ उपाध्यायको सल्लाहअनुसार तत्कालीन दरबार चोकभित्र रहेको भगवान श्रीकृष्णको मन्दिर निर्माण सम्पन्न भएको उत्सव मनाउन पहिलो पटक शुरु गरेको इतिहास छ ।

कार्तिक नाच हरेक वर्ष कार्तिक महिनामा प्रदर्शन गरिने नृत्य र संगीतमा आधारित भएर देखाइने नृत्य नाटक हो । यो नाच पाटन दरबार स्वघाररमा अवस्थित कार्तिक डवलीमा मञ्चन गरिन्छ ।

शुरूमा यो नाच राजा सिद्धिनरसिंह मल्लले ५ दिनको लागि नाशल चोकमा देखाएर यसको शुरुवात गर्नुभएको थियो । तर पछि सिद्धिनरसिंह मल्लका छोरा श्रीनिवास मल्लले ७ दिन थपेर १२ दिन सञ्चालन गरेको बताइन्छ ।

मुलुकको हरेक प्रदेश, जिल्ला महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका,

नगरपालिका, गाउँपालिकाका अतिरिक्त शिक्षण संस्था, वित्तीय संस्था,

कलकारखाना, सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरूमा भरपर्दो र

सुरक्षित तवरबाट सुरक्षा प्रदान गर्न गराउन वा पहराको लागि

गोल्डेन त्रिशक्ति सर्भिस प्रा.लि.लाई सधैँ सम्झनुहोस् ।

गोल्डेन त्रिशक्ति सेक्युरिटी सर्भिस प्रा.लि.

प्रधान कार्यालय

प्रदेश नं. १, इटहरी, सुनसरी,

फोन नं. ०२५-५८४०९६, मो. ९८४२११८८०८

लैंगिक हिंसाजन्य कसुर सम्बोधनलाई शुन्य सहनशीलताका साथ उच्च

काठमाडौँ - प्रहरी महानिरीक्षक वसन्त बहादुर कुँवरले लैंगिक हिंसाजन्य कसुर सम्बोधनलाई शून्य सहनशीलताका साथ उच्च प्राथमिकतामा राखी पीडित तथा हिंसा प्रभावितको सेवामा कटिबद्ध रहनुपर्ने बताउनुभएको छ ।

नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयमा शुक्रबार आयोजित 'लैंगिक हिंसाको वर्तम(ान अवस्था, चुनौती र आगामी कार्यदिशा' विषयक एक दिवसीय गोष्ठीलाई सम्बोधन गर्दै प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरले उक्त कुरा बताउनुभएको हो । सो अवसरमा प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरले 'प्रहरी कर्मचारी संलग्न लैंगिक हिंसा विरुद्ध शून्य सहन(शीलता र यसको प्रभावकारी कारवाही सम्बन्धी कार्य-आदेश, २०८०' मा हस्त(ाक्षर गरी शुभारम्भ गर्नुभयो ।

सम्बोधनकै क्रममा प्रहरी मह(निरीक्षक कुँवरले लैंगिक हिंसाबाट पीडित तथा प्रभावित महिला, बालब(ालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरूमा न्य(ायको पहुँचको सुनिश्चितता, पीडितको उद्धार, पुनर्स्थापनाका साथै लैंगिक हिंसा न्यूनीकरण गर्ने लक्ष्यका साथ ईलाक(ास्तरसम्म महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रहरू स्थापना भई सेवा प्रवाह हुँदै आइरहेको बताउनुभयो । प्रविधिको विकास र आधुनिक समाजमा देखा परेका लैंगिक हिंसाका स्वरूप तथा प्रवृत्तिमा भइरहेको परिवर्तनले थपेका चुनौतिहरूलाई प्रविधिमैत्री तवरबाट समा(धान गरी पीडितलाई न्याय प्रदान गर्न प्रयासहरू केन्द्रित भएको उहाँले बता(उनुभयो । नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय अपराध अनुसन्धान विभागका प्रमुख प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक टेक बहादुर ताम(ाडले धन्यवाद मन्तव्य गर्नुभएको उक्त गोष्ठीमा नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक सेवा निर्देशनालयका प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक डा. मनोज कुमार केसीले स्वागत मन्तव्य तथा गोष्ठी सम्बन्धी जानकारी दिनुभएको थियो ।

प्रहरी उपरीक्षक रन्जु सिग्देलले लैंगिक हिंसाको वर्तमान अवस्था: तथ्य, चुनौति र आगामी कार्यदिशा सम्बन्धी प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको उक्त गोष्ठीमा गृह मन्त्रालयका उपसचिव राम बहादुर शाही, महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयका उपसचिव ममता बास्तोला, राष्ट्रिय मानव अधिकार

आयोगका उपसचिव नितु गतौला, राष्ट्रिय महिला आयोगका उपसचिव सिता अ(िधकारी र स्वास्थ्य सेवा विभागका उपस(चिव शर्मिला पौडेलले आ-आफ्नो धारणा व्यक्त गर्दै लैंगिक हिंसा न्यूनीकरणमा सबै सरोकारवाला पक्षहरूको आपसी समन्वय र सहकार्य हुनुपर्ने बताउनुभयो ।

शनिबारबाट शुभारम्भ भएको कार्यदेशले प्रहरी कर्मचारी संलग्न भएका लैंगिक हिंसाको अनुसन्धान प्रभावकारी गर्न आवश्यक समय सिमा सहितको कार्यान्वयन विधि र समग्र लैंगिक हिंसाको रिपोर्टिङको निश्चित आधारहरू व्यवस्था गरी निरन्तर फलोअप गरी प्रभावकारी कारवाही गर्न प्रत्यक्ष नियमन गर्ने संयन्त्र स्थापना हुने उक्त अवसरमा जानकारी दिईयो ।

गोष्ठीमा प्रहरी अतिरिक्त मह(निरीक्षकहरू, प्रहरी नायव महानिरीक्षकहरू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाका प्रमुख एवम् प्रतिनिधिहरू, संचारकर्मी लगायत प्रहरी अधिकृत तथा जवानहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय अपराध अनुसन्धान विभाग, महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक सेवा निर्देशना(लयद्वारा लैंगिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियानको पूर्व सन्ध्यामा उक्त गोष्ठीको आयोजना गरिएको हो । अन्तर्राष्ट्रिय नारा "UNITE Invest to Prevent Violence against Women and girls" र 'लैंगिक हिंसा अन्त्यको सुनिश्चितता : महिला र बालबालिकामा लगानीको ऐक्यबद्धता' भन्ने राष्ट्रिय नाराका साथ मंसिर ९ गतेदेखि मंसिर २४ गतेसम्म उक्त अभियान देशव्यापी रूपमा मनाउन लागिएको छ ।

त्यस्तै प्रहरी महानिरीक्षक वसन्त बहादुर कुँवरको प्रमुख आतिथ्यतामा नेपाल प्रहरी कार्ययोजना, २०८० तथा कार्य सम्पादन सम्झौताको प्रथम त्रैमासिक कार्य प्रगति समीक्षा कार्यक्रम शुक्रबार नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयमा सम्पन्न भएको छ । कार्यक्रममा गत साउनदेखि असोजसम्म ३ महिनाको प्रगति समीक्षा गरियो । उक्त अवसरमा प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरले नेपाल प्रहरीले समयसापेक्ष सांगठनिक विकासका साथै प्रहरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्या(उन आन्तरिक शुद्धिकरण र सुदृढिकरण गर्ने उद्देश्य अनुरूप गरिएको कार्ययोजना

सम्झौताको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सम्पूर्ण प्रहरी कार्यालयहरू प्रतिबद्ध हुनुपर्ने बताउनुभयो । समग्र कार्यालयहरूको काम सन्तोषजनक भएपनि प्रहरी सेवा प्रवाह(लाई अभै गुणस्तरीय बनाउँदै आम नागरिकले सहज सेवा पाउने गरी काम गर्नुपर्ने उहाँले उल्लेख गर्नुभयो ।

प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरले पेशागत मर्यादालाई ध्यानमा राखेर आर्थिक पारदर्शिता र निष्ठा कायम गर्दै कार्यसम(पादन गर्न प्रहरी कार्यालयका प्रमुखह(रूलाई निर्देशन दिनुभयो । कार्यसम्झौता कार्यान्वयनमा देखिएका चुनौतीको सामना गर्दै सम्झौताको प्रभावकारी कार्यान्(यनका लागि नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयले आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने उहाँले उल्लेख गर्नुभयो ।

समीक्षा कार्यक्रममा नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय अन्तर्गतका ५ वटै विभ(ाग एवम् अन्वेषण योजना तथा विकास निर्देशनालय, राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान महाराजगंज, केन्द्रीय अनुसन्धान व्यूरो, नेपाल प्रहरी अस्पतालका प्रतिनिधिले आ-आफ्नो प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो । प्रस्तुतीकरणमा कार्यसम्पादन सम्झौता अन्तर्गत पूर्ण सम्पन्न क्रियाकलापहरू र संक्षिप्त कार्य प्रगति विवरण लगायतका विषय समेटिएका थिए ।

यसैगरी काठमाडौँ उपत्यका प्रहरी कार्यालय रानीपोखरी र सात वटै प्रदेश प्रहरी कार्यालयका प्रमुख तथा प्रतिनि(िधहरूले समेत आ-आफ्नो प्रस्तुतीकरण गर्नुभएको थियो ।

प्रस्तुतीकरणमा प्रभावकारी अपराध अनुसन्धान विवरण, शान्ति सुरक्षाको प्रभावकारी व्यवस्थापन र सुधार लग(ायत कार्यसम्पादन सम्झौताको प्रभावक(ारी कार्यान्वयनको लागि चालिने कदम र प्रयासहरूबारे सम्पन्न भएका कार्यहरू लगायतका विषयहरू समेटिएका थिए ।

कार्यक्रममा प्रहरी अतिरिक्त मह(निरीक्षकहरू, प्रहरी नायव महानिरीक्षकहरू, वरिष्ठ प्रहरी अधिकृतहरूको उपस्थितिको साथै सात वटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय, नेपाल प्रहरी प्रदेश कार्यालय, प्रदेश प्रहरी तालिम केन्द्र, प्रदेश प्रहरी गण, राजमार्ग सुरक्षा तथा ट्राफिक

व्यवस्थापन कार्यालय र जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरूका प्रमुखहरू तथा प्रतिनि(िधहरूको भर्चुअल उपस्थिति रहेको थियो ।

स्वास्थ्य

बालबालिकालाई चिनी, नुन, बोसोयुक्त खाना कति उचित ?

माया श्रेष्ठ

काठमाडौँ - नवजात शिशु जन्मिएको ६ महिनासम्म नियमित रुपमा स्तनपान मात्रै गराउनुपर्छ । शिशु ६ महिना पुगेपछि स्तनपानसँगै अन्य स्वस्थ पौष्टिक तत्व भएका खानेकुरा खुवाउनुपर्छ ।

यद्यपि नेपालमा ६ देखि २३ महिनासम्मका बालबालिकालाई न्यूनतम स्वीकार्य आहार पूर्णमात्रा नखुवाएको पाइएको छ । स्वास्थ्यकर्मीहरूका अनुसार शिशु र साना बालबालिका स्वस्थ रहन गुलियो खानेकुरा र पेय पदार्थ नभइ फलफूल र तरकारीजस्ता स्वस्थकर खानेकुरा खुवाउनुपर्ने हुन्छ ।

तर, नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०२२ अनुसार ६ देखि २३ महिना उमेर समूहका ४३ प्रतिशत बालबालिकालाई गुलियो पेय पदार्थ खुवाएको पाइएको छ ।

त्यस्तै, ६९ प्रतिशत बालबालिकालाई धेरै चिनी, नुन वा बोसो युक्त अस्वस्थकर खाना खुवाएको पाइएको छ । एक तिहाइ बालबालिकालाई कुनै पनि किसिमको फलफूल वा तरकारी नदिइएको पाइएको छ ।

बालबालिकालाई कुपोषणबाट जोगाउन ६ महिना पूरा भएपछि पुरक आहारा खुवाउन सुरु गर्नुपर्छ । नेपालमा ६-८ महिनाका ८५ प्रतिशत बालबालिकालाई ठोस, अर्ध ठोस र नरम खाना खुवाएको पाइएको छ ।

एकातिर ६ देखि २३ महिनासम्मका बालबालिकालाई न्यूनतम स्वीकार्य आहारा पूर्णमात्रामा खुवाइएको छैन भने अर्कातिर नेपालमा ६ महिनाभन्दा मुनिका ५६ प्रतिशत बालबालिकालाई मात्रै पूर्ण रुपमा स्तनपान गराइएको पाइएको छ । विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्लूएचओ) का अनुसार ६ महिनासम्मका बालबालिकाहरूलाई पूर्ण रुपमा स्तनपान मात्र गराउनु पर्दछ ।

न्यूनतम स्वीकार्य आहार खुवाउने दर कम

नेपालमा ६ देखि २३ महिनासम्मका बालबालिकालाई न्यूनतम स्वीकार्य आहार खुवाउने दर कम रहेको पाइएको छ ।

सर्वेक्षण अनुसार यस उमेर समूहका बालबालिकालाई ५७ प्रतिशत बालबालिकाले न्यूनतम स्वीकार्य आहार पूर्णमा मात्रामा नखाएको पाइएको छ ।

शहरी क्षेत्रमा ४५ प्रतिशत र ग्रामीण भेगमा ३९ प्रतिशतले न्यूनतम आहार खुवाएको पाइएको छ ।

कति बालबालिका भिटामिन 'ए'को पहुँचमा ?

बालबालिका लागि भिटामिन र खनिज (मिनरल) जस्ता सुक्ष्म पोषक आवश्यक हुन्छ । यस्तै, भिटामिन 'ए' ले अन्धोपन तथा संक्रमण हुनुबाट बचाउँछ । भिटामिन 'ए' बच्चाहरूका लागि निकै महत्त्वपूर्ण रहेको स्वास्थ्यकर्मी बताउँछन् ।

सरकारले अभियानका रुपमा भिटामिन 'ए' कार्यक्रमलाई देशव्यापी रुपमा वडा तहका खोप केन्द्रहरूमा अभियानका रुपमा सञ्चालन गरे पनि अभै १५ प्रतिशत बालबालिका छुटेको पाइएको छ ।

६-५९ महिना उमेर समूहका ८५ प्रतिशत बालबालिकाले भिटामिन 'ए' को परिपूरक पाएका छन् । यस्तै, ३४ प्रतिशत बालबालिकालाई सुक्ष्म पोषकयुक्त पाउडर जस्तै बालभिटा खुवाएको पाइएको छ ।

स्वास्थ्यकर्मीका अनुसार गर्भवती महिलाले रक्तअल्पता तथा अन्य जटिलताबाट बच्न गर्भावस्थामा कम्तीमा ९० दिनसम्म आइरन चक्की खानु पर्दछ । सर्वेक्षण अनुसार समग्रमा १५-४९ वर्ष उमेर समूहका ८७ प्रतिशत महिलाले पछिल्लो गर्भावस्थामा कम्तीमा ९० दिनसम्म आइरन चक्की खाएको पाइएको छ । ६५ प्रतिशतले कम्तीमा १८० दिनसम्म आइरन चक्की खाएका थिए ।

यस्तै, सर्वेक्षण अनुसार ९९ प्रतिशत घरपरिवारमा परीक्षण गर्दा नेपालमा ९८ प्रतिशत घरपरिवारमा आयोडिन भएको नुनको प्रयोग गरेको पाइएको छ ।

क्यालोरी, फ्याट, प्रोटीन कति खानुपर्छ ?

जन्मेदेखि ६ महिनासम्मका शिशुलाई स्तनपानले मात्रै पुग्छ । ६ महिनादेखि शिशुलाई लिटो, दाल, जाउलो, फलफूलको जूसजस्ता खानेकुरा खुवाउन सुरु गर्नुपर्छ । जसलाई सेमी सोलिड पनि भनिन्छ । एक वर्षसम्मको बच्चालाई ६८० क्यालोरी आवश्यक पर्छ । जसमा आमाको दुधबाट ३४० क्यालोरी प्राप्त गर्न सक्ने स्वास्थ्यकर्मी बताउँछन् ।

यस्तै, ६ देखि १ वर्षसम्म बालबालिकालाई १०.५ ग्राम, २५ ग्राम फ्याट र १ देखि ३ वर्षसम्मका बालबालिकालाई १२.५ ग्राम प्रोटीन आवश्यक पर्छ । रातोपाटीबाट

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ त्यसबाट हुने फाइदा लिऔ ।

- बालविवाहलाई निरुत्साहित गरौ र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौ / गराउन पहल गरौ ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौ । सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौ र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौ ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौ सभ्य नागरिकको परिचय दिऔ ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौ र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौ ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔ, कनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौ साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौ । खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौ र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौ ।
- साबुन पानीले हात धुने बानी बसालौ । अरूलाई पनि सिकाऔ । सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौ / नगराऔ । हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौ र अरूलाई पनि सावधानी गरौ ।
- लैंगिक हिंसा विरुद्धको आवाज बुलन्द गरौ र त्यसको अन्त्य गरौ । वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔ ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरुवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔ ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौ ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔ । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौ ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔ र अवसरको फाइदा उठाऔ ।

सूर्योदय नगरपालिका

फिक्कल, इलाम, प्रदेश नं. १, संघीय नेपाल

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ त्यसबाट हुने फाइदा लिऔ ।

- बालविवाहलाई निरुत्साहित गरौ र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौ / गराउन पहल गरौ ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौ । सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौ र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौ ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौ सभ्य नागरिकको परिचय दिऔ ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौ र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौ ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔ, कनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौ साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौ । खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौ र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौ ।
- साबुन पानीले हात धुने बानी बसालौ । अरूलाई पनि सिकाऔ । सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौ / नगराऔ । हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौ र अरूलाई पनि सावधानी गरौ ।
- लैंगिक हिंसा विरुद्धको आवाज बुलन्द गरौ र त्यसको अन्त्य गरौ । वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔ ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरुवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔ ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौ ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔ । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौ ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔ र अवसरको फाइदा उठाऔ ।

भोजपुर नगरपालिका

भोजपुर, प्रदेश नं. १, संघीय नेपाल

